

Viktimologie a pomoc obětem trestného činu

Kateřina Satoriová

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Kateřina Satoriová
Osobní číslo: L21653
Studijní program: B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Viktimologie a pomoc obětem trestného činu

Zásady pro vypracování

1. Charakterizujte viktimologii a definujte pojmy související s pomocí obětem trestných činů.
2. Popište systém pomoci obětem trestných činů v České republice.
3. Na základě komparace systému pomoci obětem trestných činů v nejméně dvou evropských zemích a dotazníkového šetření vyhodnotte systém pomoci obětem trestné činnosti v České republice a navrhněte doporučení k jeho zlepšení.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 8. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-576-0.
 2. VÁLKOVÁ, Helena a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-732-3.
 3. VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Praha: Grada, 2016. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4849-8.
- Další odborná literatura dle doporučení vedoucí bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Radomíra Veselá, PhD. LL.M.**
Ústav environmentální bezpečnosti

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2023**

Termín odevzdání bakalářské práce: **3. května 2024**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 3.5.2024

Jméno a příjmení studenta: Kateřina Satoriová

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat, co je to viktimologie a také přiblížit pojmy, které spadají do oblasti pomoci obětem trestných činů. Následuje systém pomoci obětem trestných činů v České republice, jež popisuje subjekty, které pomoc obětem trestných činů poskytují a také následují informace o psychologických dopadech na oběť. Teoretickou část ukončuje dílčí závěr, shrnující celou část. V praktické části jsou popsány systémy pomoci obětem trestných činů ve dvou vybraných evropských zemích a jejich následné porovnání. Následuje vyhodnocení systému pomoci obětem trestných činů v České republice a informovanost lidí o tomto tématu. Závěr práce navrhuje změny, které by mohly vést ke zlepšení systému pomoci obětem trestných činů.

Klíčová slova: Česko, Německo, oběť, pomoc, Slovensko, subjekty, trestný čin, viktimologie

ABSTRACT

The main aim of the bachelor thesis is to describe what victimology is and also to introduce the concepts, that fall within the field of crime victim assistance. This is followed by the system of assistance to victims of crime in the Czech Republic, which describes the entities that provide assistance to victims of crime and also follows information about the psychological effects on the victim. The theoretical part ends with a partial conclusion summarizing the whole part. The practical part describes the systems of assistance to victims of crime in two selected European countries and their subsequent comparison. This is followed by an evaluation of the system of assistance to victims of crime in the Czech Republic and people's awareness of this topic. The paper concludes by suggesting changes that could lead to to improve the system of assistance to victims of crime.

Keywords: Czech Republic, Germany, victim, help, Slovakia, subjects, crime, victimology

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	9
1 VIKTIMOLOGIE A POJMY SOUVISEJÍCÍ S POMOCÍ OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ	10
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY VE VIKTIMOLOGII.....	11
1.2 VIKTIMIZACE.....	13
1.3 DEFINICE A KLASIFIKACE OBĚTÍ	16
1.4 VIKTIMOLOGICKÁ PREVENCE	18
2 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICI.....	21
2.1 SUBJEKTY POSKYTUJÍCÍ POMOC A PODPORU OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ	22
2.2 PSYCHOLOGICKÉ DOPADY TRESTNÉHO ČINU NA OBĚŤ	25
3 DÍLČÍ ZÁVĚR	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 KOMPARACE SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ V NEJMÉNĚ DVOU EVROPSKÝCH ZEMÍCH	29
4.1 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ VE SLOVENSKÉ REPUBLICI	29
4.2 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ VE SPOLKOVÉ REPUBLICI NĚMECKO.....	32
4.3 VYHODNOCENÍ KOMPARACE SYSTÉMŮ POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ	35
5 VYHODNOCENÍ SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÉ ČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICI	37
5.1 ODPOVĚDI NA DOTAZNÍK.....	37
6 NÁVRHY KE ZLEPŠENÍ SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÉHO ČINU V ČESKÉ REPUBLICI	47
ZÁVĚR	49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	54
SEZNAM OBRÁZKŮ	55
SEZNAM TABULEK.....	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

Trestný čin není jen porušením zákona, ale i hlubokým traumatem, které narušuje život oběti a jejího okolí. Viktimizace, proces stávání se obětí, zanechává na oběti fyzické, psychické, sociální a materiální stopy. Zotavení z traumatického zážitku je náročný a komplexní proces, který vyžaduje odbornou pomoc a podporu. Právě systém pomoci obětem trestných činů hraje klíčovou roli v jejich uzdravení a návratu k běžnému životu.

Práce je zaměřena na analýzu a porovnání systémů pomoci obětem trestných činů v několika evropských zemích, konkrétně v České republice, na Slovensku a v Německu. Cílem studie je poskytnout komplexní pohled na aktuální stav pomoci obětem trestných činů v těchto zemích a identifikovat klíčové prvky, které mohou přispět k efektivnějšímu a citlivějšímu způsobu poskytování této pomoci.

První část práce seznámí se základními pojmy viktimologie, s procesem viktimizace a s klasifikací obětí trestných činů. Poukáže také na problematiku sekundární a terciární viktimizace, které zdůrazňují dopady trestného činu na osoby v okolí oběti a na pracovníky pomáhajících profesí. Zaměří se také na psychologické dopady trestného činu na oběť a na principy viktimologické prevence.

Druhá část práce se zaměří na porovnání systémů pomoci obětem trestných činů v uvedených zemích. Prozkoumá, jak funguje legislativní rámec, institucionální struktura a financování těchto systémů. Detailněji se podívá na dostupné služby a informace pro oběti, včetně odpovědných institucí. Na základě komparativní analýzy vyhodnotí fungování systémů na Slovensku a v Německu. Zhodnotí český systém a navrhne ucelená a systémová zlepšení, která by mohla vést k efektivnější a komplexnější pomoci obětem trestných činů v České republice a zároveň k podpoře obětí trestných činů v procesu obnovy.

Hlavním cílem této práce je získat komplexní přehled o problematice viktimologie a pomoci obětem trestných činů. Ke splnění hlavního cíle byly stanoveny následující dílčí cíle: analyzovat systémy pomoci obětem trestných činů v České republice a v zahraničí, identifikovat silné a slabé stránky systémů pomoci obětem trestných činů, navrhnout smysluplná a systémová zlepšení pro český systém pomoci obětem trestných činů a zvýšit povědomí o problematice viktimologie a pomoci obětem trestných činů u široké veřejnosti.

Pro zpracování práce byly použity metody jako je dotazníkové šetření a komparace.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VIKTIMOLOGIE A POJMY SOUVISEJÍCÍ S POMOCÍ OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ

Viktimologie je věda, jež se zabývá studiem viktimizace ve společnosti. Vychází převážně ze zkušeností a vyprávění obětí trestných činů. Podobně jako kriminologie hledá odpovědi na otázky, které se týkají toho, jak lidé zažívají násilí nebo jaký je na tohle pohled ve společnosti. Zaměřuje se také na nerovnováhu v systému trestní justice týkající se různých aktérů. Ač je viktimologie definována jako studium obětí, tato definice je nesprávná. Většinou je viktimologie chápána tak, že vznikla jako určitá subdisciplína kriminologie a až později se z ní stala samostatná disciplína. Ve viktimologii jsou prováděny různé výzkumy. Tyto výzkumy často definují a identifikují typy viktimizace a zkoumají jednotlivé vztahy mezi oběťmi a pachateli. (Hassan a Lett, 2023)

Termín „viktimologie“ byl poprvé doložen v odborné literatuře až v práci psychiatra Frederica Werthama v roce 1949. Wertham se však nepokládá za jejího zakladatele. Za zakladatele je považován badatel Hans von Hentig, který je uznávaný na poli viktimologického výzkumu. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

Viktimologie je členěna na několik oborů:

1. **Přírodní viktimologie.** Charles Darwin vytvořil vědeckou viktimologickou teorii, kde pro něj jsou oběti zárukou vývoje a pokroku druhu.
2. **Ekologická viktimologie.** Jedná se o nauku mezi vzájemnou závislostí jednoho druhu na druhý. Například, když jedno zvíře požívá druhé, jedná se o dvojici oběť – predátor.
3. **Individuální viktimologie.** Obor se zabývá jednotlivou osobou, jež se v konkrétním případě stane obětí.
4. **Viktimologie společenských skupin** – zabývá se vlastnostmi, které jsou společné pro celou skupinu a nejen pro jednotlivce a mají společné podmínky. Podmínky jsou například biologické, ekonomické nebo organizační.
5. **Sociální viktimologie** – se zabývá lidstvem obecně. Viktimologie je proto také nauka o chování skupin, institucí či sociální politiky. V tomto případě je viktimizující pro lidstvo to, že může být prováděn útok za pomoci kolektivního či individuálního terorismu nebo prostředky totálního ničení.

6. **Kriminální viktimologie** – není přímo definována, avšak je ohraničena rozvojem kriminologie jako vědy.
7. **Nová viktimologie.** Byla vytvořena v polovině 80. let 20. století R. Eliasem. Jedná se o obor, který zkoumá znevýhodněné lidi, kteří se stali znevýhodněnými kvůli narušení univerzálních standardů práv člověka. (Sochůrek a Sluková, 2013)

1.1 Základní pojmy ve viktimologii

Pojmů, které se týkají viktimologie a s ní spjatými obory, je mnoho, proto jsou zde vybrány převážně ty nejdůležitější, které je dobré znát.

Oběť

Může se jednat o osobu, právo, organizaci nebo morálku, které jsou kvůli jednání někoho dalšího ohrožené, poškozené nebo zničené. Obětí se může stát osobnost, pokud dojde k narušení jejího práva, ke kterému dochází s bolestí a nevolí. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Previktimní faktory

Previktimními faktory se označují všechny předpoklady, které souvisejí přímo s procesem viktimizace. Mezi tyto faktory se řadí například chování oběti, „atraktivnost“ oběti pro pachatele či situace, která předcházela páchání trestného činu. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Vulnerabilita oběti

„Vulnerabilita je náchylnost, zvýšená vnímavost osoby, skupiny, společnosti nebo systému k psychické nebo emoční zranitelnosti nebo napadené.“ (Sochůrek a Sluková, 2013)

Krimogeneze

Vychází z vývoje a sledu událostí, které směřovaly k trestnému činu, včetně vzniku a následnému průběhu činu. Krimogeneze se rozlišuje na **krátkodobou a dlouhodobou**. Krátkodobá značí náhle vzniklý konflikt a dlouhodobá značí například nějaký vztahový konflikt, kde je vyvrcholením trestní jednání. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Viktimnost

Značí určitou náchylnost a predispozice člověka k tomu, aby se stal obětí trestného činu. Stručně řečeno je vnímána jako náchylnost k viktimizaci. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Index viktimmnosti

Označuje kvantitativní míru udávající počet obětí konkrétního druhu trestných činů, které připadají ročně na 10 000 obyvatel definované sociální skupiny. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Reviktimizace

Jedná se o proces, v jehož rámci se jedinec stane znovu obětí trestného činu v poměrně krátké době. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Trestný čin

Podle českého trestního práva je základem trestní odpovědnosti trestný čin. Dá se definovat jako protiprávní čin, který je trestním zákonem označován za trestný a vykazuje znaky, které jsou uvedené v zákoně. (Jelínek, 2022)

Trestný čin může být zaviněn v několika formách. Mezi nejčastější formy patří určitě **úmysl** a **nedbalost**.

Úmyslem se rozumí, že trestný čin je spáchán úmyslně, pokud osoba:

- a) záměrně jednala tak, aby porušila nebo ohrozila zájem chráněný trestním zákonem
- b) věděla, že jejím jednáním může dojít k takovému porušení nebo ohrožení a souhlasila s tím, že v případě, že k němu dojde, je za to odpovědná. (Trestní předpisy, 2019)

Nedbalostí se rozumí, že trestný čin byl spáchán z nedbalosti, pokud pachatel:

- a) byl vědom možnosti, že jeho jednání může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, ale nevěřil, že takové porušení nebo ohrožení nastane
- b) nevěděl, že svým jednáním může způsobit takové porušení nebo ohrožení, přestože by to podle okolností a jeho osobních poměrů měl vědět. (Trestní předpisy, 2019)

Pokud se jedná o trestný čin, jež spáchal mladistvý, hovoří se o něm jako o **provinění**. Jedná se však pouze o odlišné označení trestného činu, konstrukce je však stejná. (Jelínek, 2022)

Je rozdíl mezi pojmem **trestný čin** a pojmem **protiprávní čin**. V zákoně o soudnictví ve věcech mládeže se termín protiprávní čin používá jako obecné označení pro trestný čin, provinění nebo jinak trestný čin. (Jelínek, 2022)

Zločiny

„Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.“ (ČESKO, 2009)

Pachatel

Rozumí se jím ta osoba, která svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty trestného činu či jen jeho pokusu nebo přípravy, pokud je tato příprava trestná. (Trestní předpisy, 2019)

Spolupachatel

Pokud byl trestný čin spáchán tak, že dvě nebo více osob jednaly úmyslně společně, každá z nich odpovídá, jako by spáchala trestný čin sama. (Trestní předpisy, 2019)

Kriminalistická viktimologie

Jedná se o předmět, kde je hlavním zájmem analýza informací, které se týkají oběti, za účelem rychlého vyjasnění trestného činu a identifikace a odsouzení pachatele. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

1.2 Viktimizace

Viktimizací se myslí proces, kdy se z potenciální oběti stává reálná oběť trestného činu. V tomto procesu je zahrnuto několik aspektů, ať už se jedná o vztah pachatele a oběti, jednání oběti nebo způsobu přijetí role oběti. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

Viktimizace zahrnuje:

- jednání pachatele;
- jednání oběti;
- reakci okolí;
- způsob, jakým oběť přijme tuto roli. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Co se týká vztahového hlediska viktimizace, tyto vztahy se rozlišují na **objektivní** a **subjektivní**. **Objektivní vztahy** vznikají na oběti či pachateli nezávisle. Například, když spolu oběť a pachatel pracují ve stejné budově, ale nemají spolu nic společného a jen se občas potkají náhodně na chodbě. **Subjektivní vztahy** se vyznačují tím, že se oběť

a pachatel znají blíže a jsou mezi nimi i nějaké citové vztahy. Například přátelé, členové rodiny či romantické trojúhelníky. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Indexem viktimizace se rozumí podíl počtu obětí v určitém sledovaném časovém období v procentech na určitý počet obyvatel, které žijí na vymezeném území. Tyto indexy se zpravidla sledují v ročních nebo pětiletých intervalech. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

Viktimizace se dělí na **primární, sekundární a terciární** a označuje se tím újma způsobena nezákonným chováním pachatele. **Primární** se rozumí újma, která byla způsobena pachatelem a jeho jednáním přímo. Jedná se tedy například o zranění, materiální ztráty či nějaký prožitý strach. Mezi nejzávažnější se považuje psychická újma, protože je prožívána individuálně a nedá se prakticky změřit. Pomoc odborníka nebo jiné osoby je zde často problematická a složitá. Primární viktimizace může být charakterizována **primárními ranami**. Dělí se do tří skupin a jejich podstata je následující:

- fyzická újma – je tvořena škálou zranění od lehkých až po smrt;
- finanční újma – ztráty materiální či finanční, náklady na uzdravení či opravu poškozené věci apod.;
- emocionální újma – jelikož se primární rány odehrávají v mysli oběti, jsou také obtížně pozorovatelné. Liší se vzhledem k osobnosti oběti, schopnostmi vyrovnat se s traumatem atp.

U velké škály obětí je možné se setkat s příznaky, jež tvoří emocionální újmu. Psychologové tyto příznaky nazývají **neviditelné rány**. Jedná se o:

- pocit zneuctění – pocit ztráty duševní rovnováhy oběti;
- ztráta pocitu důvěry – kriminálním útokem mohou být velmi otřeseny schopnosti důvěřovat okolí (přátelům, spolupracovníkům, rodině). Oběť si myslí, že lidem nemůže věřit, jelikož jsou schopni jen škodit či ublížit;
- ztráta autonomie – člověk si myslí, že je schopný ovládat své chování, je schopen překonat běžné těžkosti a dokáže se rozhodovat sám. Jako oběť však o tento pocit přichází a cítí se bezmocně. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Sekundární viktimizace zahrnuje negativní důsledky, které následují po ukončení trestného činu a souvisí s nevhodným chováním profesionálů či medií vůči obětem trestných činů. Jedná se například o nešetrné postupy orgánů činných v trestním řízení, jež ignorují potřeby

a práva, které oběti mají či necitlivé postupy zdravotníků, pojišťoven atp. Doloženo je, že sekundární viktimizace bývá častá převážně u obětí sexuálních zločinů. Jeden z důvodů, proč například znásilnění nebývá nahlašováno, je fakt, že se oběti bojí sekundární viktimizace. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

Sekundární viktimizace je složena z:

- **individuální vyhodnocení události obětí** – většinou je to podmíněno tím, jaká oběť je, jejími psychickými vlastnostmi, vyzrálostí, sociálním statutem či pocitem beznaděje, studu apod.;
- **zacházení s obětí ze strany orgánů a institucí**, které často vede k pocitu nespravedlnosti – oběť má pocit, že policii zajímá jen pro získání informací či jako důkazní prostředek;
- **reakce blízkých osob, širšího sociálního okolí**, jež jsou v přímé souvislosti s trestným činem. Bývá také provázen pocitem ponížení nebo nedůstojnosti. Ve většině případů je důsledkem necitlivého přístupu orgánů, které jsou v trestním řízení činné. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Příčiny sekundární viktimizace:

- **strukturální** – vyplývají z předpisů formálních (např. kontakt s pachatelem při soudním procesu),
- **sociálně psychologické** – zkreslené představy a nedorozumění o obětech kriminality (přesvědčení o tom, že si oběť za událost může sama),
- **individuální** – postoje jednotlivců, kteří do kontaktu s oběťmi přicházejí do kontaktu profesionálně nebo privátně,
- **zvláštní význam medií** – média se bezohledně honí za senzací, většinou bez ohledu na základní prvky etiky či obecné slušnosti, což vede k traumatizaci oběti. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Sekundární rány

Sekundární viktimizace je většinou převážně psychologického charakteru. Důsledky jsou pro oběť většinou trýznivější a dlouhodobější než jenom samotný trestný čin. Sekundární rány se vztahují k sekundární viktimizaci, stejně jako primární rány se vztahují k viktimizaci primární. Mohou se shrnout do tří skupin pocitů:

1. **Pocit nespravedlnosti** – pojednávání je zdouhavé, pachatel je ponechán na svobodě, soudní jednání se příliš vleče, trest je mírný apod.
2. **Pocit nedůstojnosti** – oběť se potýká s pocitem studu či ponížení. Jedná se o důsledek výslechu, který byl veden nevhodně nebo například příliš velkého nezájmu okolí.
3. **Pocit izolace** – nejbližší i širší okolí se chová příliš strojeně a formálně, lidé se oběti vyhýbají, jejich chování je dosti nepřirozené. Na oběť to poté působí, jako by se změnila ona sama. (Sochůrek a Sluková, 2013)

U sekundární viktimizace je dosti problematické zkoumání. Výzkumník pracuje zpravidla metodou kvalitativního výzkumu. Pokud je u obětí vysoká míra emočního zapojení, nemusí být sdělení v pár ohledech věrohodné. Sekundární viktimizace se oficiálně nezkoumá. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Terciární viktimizací se rozumí trvalá změna psychiky nebo životního programu člověka potom, co byl obětí trestného činu nebo jiné události, která ho negativně ovlivnila. Terciární viktimizaci lze definovat jako neschopnost člověka vyrovnat se s následky trestného činu s tím, že se člověk se situací vyrovnává velmi dlouho nebo se s tím nikdy nevyrovná. Oběť mění svůj životní styl a dochází k velké změně v jejím životě. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Osobnost oběti zde trpí jak po psychické, tak po fyzické stránce. Co se týká psychické stránky, jedná se o pocity viny, strachu, podrážděnosti, ztrátu sebedůvěry, náladovostí apod. Po fyzické stránce poté dochází k bolestem hlavy, srdečním potížím, plačtivosti či tělesné slabosti. (Proces viktimizace u dětí a mládeže, 2022)

1.3 Definice a klasifikace obětí

Valné shromáždění OSN vydalo v roce 1985 Deklaraci základních principů spravedlnosti pro oběti trestných činů a zneužití moci. Tato Deklarace definuje oběť jako osobu, která individuálně nebo kolektivně utrpěla újmu, zahrnující i fyzické či psychické násilí, utrpení po emoční stránce, ekonomické ztráty nebo závažné porušení základních práv.

Všechno výše uvedené porušuje vnitrostátní trestní zákony, které jsou platné v členských státech, včetně zákonů, které trestnost zneužití pravomoci ustanovují. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Oběť je možno chápat jako psychologický či viktimologický pojem, kdy trestní zákon používá jako základní pojmy poškozený a svědek. Za oběti nemusí být považovány jen osoby, které utrpěly újmu přímo, ale také pozůstalí se řadí mezi oběti. Přestože je pachatel potrestán podle právního systému, jedná se o trest vůči porušení zákona, ale ne vůči újmě, kterou způsobil oběti. (Sochůrek a Sluková, 2013)

Klasifikaci oběti je možno rozumět její členění podle několika kritérií, která se liší většinou jen úhlem pohledu na danou oběť. Jelikož je obtížné najít kritéria, která by jasným způsobem systematicky rozčlenila oběti. Kvůli tomu se uvádí několik hledisek a autorů, podle kterých je možno zvýšit míru přesnosti vzhledem k viktimologické diagnóze oběti. (Sochůrek a Sluková, 2013)

1. **Přímá oběť** – osoba, která utrpí újmu přímo.
2. **Nepřímá oběť** – osoba, která neutrpí újmu přímo, ale prožívá s primární obětí její újmu a pociťuje ji jako její vlastní (např. partner, rodič apod.).
3. **Anonymní oběť** – jedná se například o instituci či organizaci, takže není možno určit individuální oběť.
4. **Oběť s „povinností“ odpustit** – oběť má k pachateli silný emoční vztah (dítě, rodič, partner). Zde je možno hovořit o domácím násilí, sexuálním zneužívání či krádeži rodinnými příslušníky.
5. **Oddělení činu od pachatele** – pro mnohé je pochopitelné, proč pachatel svůj čin udělal (situace v rodině apod.). Čin je buď prováděný z afektu nebo je naopak připravován a plánován dlouhodobě.
6. **Mnohonásobná oběť** – člověk se stane v krátkém časovém období obětí opakovaně.
7. **Oběť predestinovaná** – osoba, která se stala obětí TČ opakovaně, kvůli určitým osobnostním dispozicím, které byly pro pachatele zajímavé natolik, že si oběť vybral opakovaně.
8. **Ideální oběť** – lze říci, že se jedná o představy veřejnosti o tom, kdo a proč často upadá do role oběti trestného činu.

9. **Survivor** – pojem je používán zejména v souvislosti s katastrofami, hromadnými neštěstími, nehodami v dopravě či únosy. Do češtiny lze přeložit jako oběť, která přežila. (Sochůrek a Sluková, 2013)

1.4 Viktimologická prevence

Tento pojem obecně znamená nejen správný výběr chování oběti v situacích bezprostředně spojených s kriminálním útokem, ale také přijímání dalších preventivních opatření pro zvýšení ochrany. (Válková, Kuchta a Hulmáková, 2019)

Existuje mnoho různých přístupů, principů, metod a prostředků, které mohou pomoci předcházet a řešit poškozování obětí trestných činů. Zdá se, že společnost začíná rozumět tomu, že prevence viktimizace nezahrnuje pouze zabránění samotnému násilí, ale také poskytování různých aktivit a služeb zaměřených přímo na oběti těchto činů. (Velikovská, 2016)

Primární prevence

Základním způsobem, jak ovlivnit dění ve společnosti, aby nevznikaly oběti trestných činů, je prostřednictvím primární prevence. Ta zahrnuje širokou škálu společenských aktivit a praktik, které mají za cíl zabránit vzniku trestných činů a tím minimalizovat poškození obětí. Může být realizována prostřednictvím výchovného působení, aktivit neziskových organizací a také legislativního působení. Je důležité si uvědomit, že tyto oblasti často vzájemně spolupracují, doplňují se a mohou také ovlivňovat prevenci sekundární a terciární. (Velikovská, 2016)

Sekundární prevence

Vyskytuje se po spáchání trestného činu, kdy je cílem minimalizovat další traumatizaci oběti a zabránit prohlubování jejího poškození. Primárním úkolem je zajistit, aby oběť nebyla dále poškozována a pokud možno omezit důsledky této viktimizace na nezbytné minimum. (Velikovská, 2016)

Jednání s obětí trestného činu

Jak pro oběť, tak i pro policii či další osoby je kontakt velmi stresující a náročný. První setkání s obětí trestného činu bezprostředně po kritické události má zvláštní význam. Je klíčové, aby toto počáteční jednání bylo profesionální a zároveň citlivé.

Správným přístupem lze získat důvěru oběti a také potřebné informace, poskytnout jí klid a pocit bezpečí a tím zabránit další viktimizaci. (Velikovská, 2016)

Komunikace může být **nonverbální nebo verbální**. Pokud je řeč o nonverbální komunikaci, lze do ní zařadit:

- Zrakový kontakt – většinou signalizuje určitou formu podpory. Oběti se často vyhýbají zrakovému kontaktu, takže je důležité, aby druhá strana aktivně a přirozeně navázala oční kontakt, například během kladení otázek, což může pomoci v budování důvěry a komunikaci s obětí.
- Postura – odvrácení od oběti nebo naklonění trupu dál od ní může naznačovat pocit odstup, neochoty nebo odporu. Naopak vzpřímená postava nebo mírně nakloněná hlava může signalizovat spíše neosobní přístup.
- Proxemika – s rostoucí vzdáleností mezi obětí a vyšetřovatelem může vzrůstat pocit oficiálnosti a neosobního jednání. Je důležité, aby oběť měla možnost sama určit, jaká vzdálenost je pro ni přijatelná. (Velikovská, 2016)

Co se týká verbální komunikace, je možné do ní zařadit například:

- Aktivní naslouchání – techniky shrnutí a empatického mlčení vytvářejí dojem pozorného posluchače. Shrnutí otázek a empatické ticho umožňují oběti srovnat si myšlenky a zároveň poskytují prostor pro přeformulování otázek ze strany dotazujícího.
- Vyjadřování pocitů – upřednostňování vyváženého přístupu, který je zároveň osobní a citlivý, podporuje efektivní komunikaci s obětí.
- Vyjádření samozřejmého – informování obětí o skutečnostech, které jsou obvykle považovány za samozřejmé, může mít pro ně zvláštní uklidňující účinek. Jedná se zejména o ujištění, že nejsou v ohrožení a že jejich pocity a stavy jsou běžné a normální.
- Paralingvistika – při komunikaci s obětí je vhodné použít tlumený hlas a hovořit tlumeněji, s delšími přestávkami mezi otázkami. Působí to tak více ohleduplně a trpělivě.

- Osobní vyjadřování – při používání osobních formulací jako "*mám pocit*" nebo "*myslím si*" místo formálních výrazů jako "*je dáno*" nebo "*bylo by dobré*" je v oběti vytvářen pocit většího zájmu. (Velikovská, 2016)

Terciární prevence

Zaměřuje se na zmírnění již existujících závažných následků trestného činu a prevenci dalších škod. Zahrnuje poskytování odborné pomoci, která je založena na dlouhodobém a opakovaném kontaktu s poškozenou osobou. Nejčastěji se sem řadí terapeutická práce s klientem. Tato práce je obvykle vykonávána, pokud je oběť považována za ohroženou nebo zranitelnou osobu na základě určených kritérií nebo pokud si oběť sama vyjádří zájem o další psychologickou podporu. (Velikovská, 2016)

2 SYSTÉM POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice existují instituce, organizace a právní předpisy, které mají za cíl chránit svědky, poškozené a oběti trestných činů. Tyto struktury slouží k pomoci lidem, kteří utrpěli nějakou újmu v důsledku spáchaného trestného činu. Pro označení pachatele a oběti trestného činu je klíčový fungující právní systém, především trestní právo, které definuje pachatele, oběť a stanovuje nelegální chování, za které je možné udělit trest. Policie, jako součást systému, má za úkol dohlížet na dodržování těchto zákonů a identifikovat osoby, které je porušují. Policisté často zastávají roli prvního kontaktu s oběťmi po spáchání trestného činu. Pro řešení interakce mezi pachatelem a obětí mimo soudní řízení existují alternativní možnosti, včetně probačních a mediačních služeb, které zahrnují mediace. Oběti také mohou vyhledat pomoc v nestátním neziskovém sektoru. Zde působí organizace, jež poskytují právní a sociální poradenství, psychologickou podporu a morální oporu pro postižené osoby.

Právní rámec týkající se pomoci obětem trestných činů

V České republice existuje několik zákonů a právních předpisů, které se zaměřují na poskytování ochrany a pomoci obětem trestných činů. Klíčovým zákonem je **Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů**. Tento právní předpis začleňuje relevantní normy Evropské unie a reguluje:

- a) Práva obětí trestných činů a dalších osob, které jsou spojeny s provedením trestného činu.
- b) Poskytování finanční pomoci obětem trestných činů ze strany státu.
- c) Vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů a dalším osobám, které jsou spojeny s provedením trestného činu. (ČESKO, 2013)

Dalším zákonem, který spadá do této oblasti je **Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)**. Účelem trestního řádu je stanovit pravidla pro postup orgánů zapojených do trestního řízení tak, aby bylo možné efektivně odhalit trestné činy a zajistit spravedlivý trest pro jejich pachatele v souladu se zákonem. Tímto způsobem by mělo být trestní řízení orientováno na posílení zákonnosti, prevenci a potírání trestné činnosti a zároveň na výchovu občanů k dodržování zákonů a pravidel občanského soužití. Mělo by rovněž přispívat k vytváření atmosféry, kde občané ctí a plní své povinnosti vůči státu a společnosti. (ČESKO, 1961)

2.1 Subjekty poskytující pomoc a podporu obětem trestných činů

System pomoci obětem trestných činů v ČR tvoří komplexní síť subjektů, které obětem poskytují podporu a pomoc v různých oblastech. Mezi hlavní subjekty se řadí především státní orgány a nestátní organizace. Důležitou roli zde také hraje pomoc důvěrníka či zmocněnce. (Pomoc obětem trestných činů, 2021)

Státní orgány

Prvotní pomoc a podporu obětem poskytuje **Policie ČR**, která rovněž zajišťuje bezpečnost obětí a zahájení trestního řízení. V roce 2010 vznikl systém pomoci obětem trestné činnosti a mimořádných událostí s cílem zlepšit přístup policie k obětem, zejména snížením rizika dalšího utrpení a prevencí rozvoje posttraumatických symptomů. Tento systém poskytuje krizovou intervenci a informace o možnostech následné odborné pomoci externích organizací obětem trestných činů a osobám postiženým mimořádnými událostmi. Je zaměřen zejména na oběti násilných trestných činů, pozůstalé po obětech násilných trestných činů s úmrtím a další zvláště zranitelné osoby. (Pomoc obětem trestných činů, 2021)

Ministerstvem spravedlnosti je spravován **Fond pomoci obětem trestných činů**, ze kterého bývají vypláceny finanční kompenzace obětem. Pokud se člověk stal obětí trestné činnosti, Ministerstvo spravedlnosti může poskytnout peněžní pomoc. Ta slouží k překlenutí doby zhoršené sociální situace, která nastala po spáchání trestného činu. Je důležité si uvědomit, že tato peněžní pomoc není náhradou za škodu, kterou pachatel svým činem způsobil. Tato pomoc je spíše chápána jako zvláštní forma sociální dávky, kterou stát poskytuje za určitých podmínek stanovených zákonem. Nárok na finanční pomoc je stanoven v zákoně č. 45/2013 Sb. o obětech trestné činnosti a rozhodnutí o poskytnutí této pomoci přijímá oddělení pro odškodňování na Ministerstvu spravedlnosti. Podle zmíněného zákona má člověk nárok na finanční pomoc v případě, že utrpěl zdravotní újmu v důsledku trestného činu nebo je pozůstalým po osobách, které zemřely v důsledku trestného činu. Také má nárok na pomoc, pokud v době úmrtí zemřelého s ním žil ve společné domácnosti nebo pokud poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. (Peněžní pomoc obětem trestných činů, 2021)

Dalším orgánem je **Probační a mediální služba**, která nabízí pomoc obětem v rámci resocializace a mediace pachatelů. Tato služba se neomezuje pouze na reintegraci pachatele a ochranu společnosti, ale také se snaží o zapojení poškozeného. Zabývá se poskytováním

důležitých informací pro poškozené, zejména v přípravném stádiu trestního řízení a pomáhá jim s náhradou škody. Nabízí také možnost mediace, což je mimosoudní jednání s pachatelem za účasti prostředníka. Cílem této mediace je nejen finanční náhrada újmy, ale také obnovení vztahů a získání morálního uspokojení. Všechny tyto služby jsou poskytovány zdarma a mohou se na ně obrátit jak obvinění, tak i poškození trestnou činností. (Pomáháme obětem trestných činů!, 2021)

Posledním orgánem, jež hraje zásadní roli v pomoci obětem trestných činů, je určitě **soud**. Ten chrání zájmy obětí v trestním řízení a poskytuje obětem informace o jejich právech. (Pomoc obětem trestných činů, 2021)

Nestátní organizace

Nestátních organizací je v České republice poměrně dost. Mezi jednu z nejznámějších nestátních organizací patří **Bílý kruh bezpečí**. Jedná se tedy o nestátní neziskovou organizaci, která od roku 1991 pomáhá obětem trestných činů a jejich blízkým. Škála služeb je zde poměrně široká a jedná se například o:

- krizovou intervenci – poskytnutí psychické podpory a stabilizace v akutní fázi traumatu,
- psychologickou pomoc – individuální i skupinová terapie, pomoc s vyrovnáním se s traumatem,
- právní poradenství – informace o právech obětí či pomoc s uplatňováním nároků v trestním řízení,
- sociální pomoc – pomoc s hledáním ubytování, finanční pomoc, pomoc s hledáním zaměstnání a další.

Organizace také zajišťuje provoz non-stop linky pomoci s číslem 116 006. Bílý kruh bezpečí se zaměřuje na podporu obětí různých trestných činů, především těch násilných a mravnostních, a také obětí domácího násilí a jedinců zvláště ohrožených, jako jsou děti, senioři či lidé se zdravotním postižením. (Bílý kruh bezpečí, 2009)

Modrá linka je další nestátní neziskovou organizací, která od roku 1996 pomáhá obětem domácího násilí a jejich dětem. Jedná se o telefonickou a online linku poskytující anonymní a bezplatnou pomoc, podporu a poradenství lidem v obtížných situacích. Její dostupnost je zajištěna 24 hodin denně, 7 dní v týdnu prostřednictvím telefonních hovorů nebo online chatu, což umožňuje lidem získat pomoc v čase, kdy ji potřebují. Na Modré lince pracují

kvalifikovaní pracovníci, kteří nabízejí empatii, poradenství či poslech v obtížných situacích. Jedním z hlavních principů této služby je anonymita, která umožňuje klientům otevřeně hovořit o svých problémech bez obav o identifikaci. Pracovníci Modré linky neposuzují klienty a jejich situace, ale snaží se jim naslouchat, porozumět jejich pocitům a nabídnout podporu a rady podle potřeby. Pokud je to vhodné, mohou klienty odkázat na další zdroje pomoci, jako jsou terapeuti, poradci či zdravotnické instituce. Modrá linka je důležitým zdrojem podpory pro lidi v obtížných situacích a může být klíčovým prvkem při zvládnání emocionálních a psychických obtíží. (Modrá linka, 2023)

Další neziskovou organizací, která se zaměřuje na pomoc ženám, je **ROSA – centrum pro ženy, z.s.** Převážně se zaměřuje na pomoc a podporu žen v obtížných situacích, zejména těm, které jsou oběťmi domácího násilí, sexuálního násilí, stalkingových situací nebo mají jiné potíže spojené s genderovou rovností. Organizace poskytuje širokou škálu služeb, včetně telefonické a osobní krizové intervence, právního poradenství, psychologické podpory, doprovodu k lékaři, do soudů či úřadů a dalších forem pomoci. Rosa také provozuje krizová a preventivní centra pro ženy, díky kterým mohou ženy získat podporu a ochranu v nouzových situacích. Organizace se také aktivně angažuje v osvětové a preventivní činnosti, boji za práva žen a posilování povědomí veřejnosti o problematice domácího a sexuálního násilí. Jejím cílem je poskytnout ženám bezpečné prostředí, ve kterém mohou získat pomoc, podporu a znovu si získat kontrolu nad svým životem. (ROSA centrum pro ženy, 2016)

Od roku 2004 se zde nachází také **krizové centrum THEiA**, které pomáhá lidem bez ohledu na věk, pohlaví, rasu, náboženství či sexuální orientaci. Pomoc je bezplatná a dostupná, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Pomáhá v obtížných životních situacích a nabízí mnoho služeb. Zahrnují například:

- krizovou pomoc – intervence v akutních krizových situacích; poskytnutí psychické podpory; pomoc s orientací v náročné situaci a hledání řešení,
 - odborné sociální poradenství – individuální a rodinná terapie; podpora při řešení dluhů; pomoc s hledáním zaměstnání a bydlení; podpora v procesu rozvodu,
 - terapie pro děti a dospělé – individuální a skupinová terapie; terapie pro oběti domácího násilí; terapie pro osoby s duševním onemocněním,
 - další služby – edukační programy; preventivní aktivity; provoz azylového domu.
- (THEiA krizové centrum o.p.s., 2017)

Pomoc důvěrníka či zmocněnce

Oběť má právo na to, aby ji při výsledku, podání vysvětlení a dalších úkonech trestního řízení doprovázel **důvěrník**, kterým může být například její blízká osoba poskytující potřebnou psychickou podporu. Možnost vyloučit důvěrníka z úkonu existuje pouze v ojedinělých situacích, kdy by jeho účast narušovala průběh úkonu nebo ohrožovala dosažení jeho účelu. V takovém případě, jestliže je to proveditelné, bude osobě umožněno zvolit si jiného důvěrníka. Jako poškozená osoba v trestním řízení se lze nechat zastupovat **zmocněncem** ve všech jeho fázích. Tento zmocněnec může být advokát nebo i příbuzný nebo známý poškozené osoby. Zmocněnec má právo být přítomen při vyšetřovacích úkonech již od zahájení trestního stíhání, může činit za poškozeného návrhy, podávat žádosti a opravné prostředky. (Pomoc obětem trestných činů, 2021)

System pomoci obětem trestných činů v ČR se neustále vyvíjí a zlepšuje. Cílem je, aby oběti trestných činů měly přístup ke komplexní a kvalitní pomoci, která jim pomůže se vyrovnat s traumatem a začlenit se zpět do běžného života.

2.2 Psychologické dopady trestného činu na oběť

Psychologické následky trestného činu na oběť se liší v závislosti na její individuální osobnosti, závažnosti a charakteru trestného činu, okolnostech, ve kterých se událost odehrála a následné péči a podpoře poskytnuté oběti. Reakce obětí trestných činů jsou mimořádně individuální a závisejí na mnoha faktorech včetně jejich osobnosti, povahy či závažnosti trestného činu, a také na kontextu události a podpoře, kterou obdržely. Typické emocionální reakce zahrnují silný stres, úzkost, strach a šok. Často dochází k narušení pocitu bezpečí a jistoty, což může vyvolat pocity zranitelnosti, bezmoci a ztráty kontroly nad situací. Oběť může prožívat rozsáhlou škálu emocí, jako je zlost, stud, potupa nebo třeba nenávisť. Někteří lidé mohou cítit vinu za to, co se stalo nebo se ptát, jestli by situaci mohli ovlivnit jinak. Mohou se potýkat s nespavostí, nočními můrami a opakujícími se vzpomínkami na traumatickou událost. Mohou také prožívat ztrátu zájmu o běžné aktivity, vyhýbat se místům nebo věcem, které připomínají událost a prožívat časté výbuchy zlosti. Kromě toho mohou být běžné denní činnosti jako je jídlo, spánek, soustředění a myšlení narušeny. Tyto reakce jsou běžné pro lidi, kteří zažívají traumatické události a mohou trvat různě dlouho u každého jednotlivce. Je důležité poskytnout obětem podporu a pomoc, aby se s těmito emocemi a reakcemi mohli vyrovnat a zotavit. (Psychologické dopady trestného činu, 2021)

Většinou se oběti potýkají pouze s krátkodobými příznaky, ale může se stát, že oběť začne trpět dlouhodobými či dokonce trvalými následky. U některých obětí se nemusí objevit vůbec žádné příznaky. Krátkodobé příznaky trvají obvykle několik hodin až dnů po traumatické události a mohou přirozeně odeznít. Většina lidí se po trestném činu dokáže zotavit a vrátit se k běžnému životu. Mohou se projevit ve třech oblastech, což jsou emocionální příznaky, změny v chování a sociálním kontaktu a tělesné příznaky.

Mezi emocionální příznaky lze zařadit:

- prudké a rychlé změny nálady,
- pocity strachu a nedostatek jistoty,
- pocit viny,
- ztráta sebevědomí,
- zvýšená podrážděnost, nervozita a úzkost.

Co se týká změn chování, jedná se především o:

- nerozhodnost,
- izolaci od sociálních interakcí a hledání osamělosti,
- sníženou kvalitu a efektivitu práce,
- zvýšenou tendenci k užívání cigaret, alkoholu a drog,
- změny v jídelních návycích a poruchy spánku.

Tělesné příznaky se projevují:

- pláčem
- silným bušením srdce,
- ztrátou chuti k jídlu, křečovitými bolestmi v dolní části břicha. (Psychologické dopady trestného činu, 2021)

3 DÍLČÍ ZÁVĚR

Ze získaných informací lze zatím říci, že trestné činy mají hluboké a trvalé psychologické dopady na oběti, které mohou trvat dlouhodobě a ovlivňovat celkovou kvalitu jejich života. Traumata způsobená trestnými činy mohou mít různé formy, včetně posttraumatické stresové poruchy, depresivních a úzkostných poruch, poruch spánku a dalších psychických problémů. Oběti se často potýkají s nízkým sebevědomím, pocitem beznaděje a nedůvěry ke svému okolí.

Reakce obětí na trestný čin mohou být velmi individuální a závisí na mnoha faktorech, včetně povahy trestného činu, osobní historie oběti, sociální podpory a dostupnosti pomocných služeb. Existuje také přesvědčení, že oběti trestných činů mohou trpět syndromem viktimizace, kdy se stávají opakovaně oběťmi různých trestných činů.

Kvalitní a komplexní pomoc obětem trestných činů je klíčová pro proces zotavení a prevenci další traumatizace. Podpora může zahrnovat odbornou psychologickou terapii, podporu důvěrníka nebo zmocněnce, právní pomoc, sociální poradenství, terapii obětí a další formy individuální a skupinové podpory. Důležitá je také prevence recidivy trestných činů, aby se minimalizovala další traumata obětí a posílila jejich ochrana před budoucími situacemi.

Spolupráce a koordinace mezi různými subjekty pomoci obětem jsou klíčové pro zajištění efektivní a empatické péče. Jednotlivé prvky systému pomoci obětem by měly spolupracovat a poskytovat integrované služby, které budou respektovat potřeby a individuální situaci každé oběti. Je důležité zdůraznit, že každá oběť trestného činu je jedinečná a zaslouží si individuální a respektující přístup při poskytování pomoci a podpory.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 KOMPARACE SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÝCH ČINŮ V NEJMÉNĚ DVOU EVROPSKÝCH ZEMÍCH

Ke komparaci systému pomoci obětem trestných činů byla zvolena Slovenská republika a Spolková republika Německo. Jedná se o země nejbližší České republice, ale zároveň se zde může systém pomoci obětem trestných činů v různých směrech lišit. Každý stát má jiné postupy při pomoci obětem, a tak není možno očekávat, že by zde pomoc byla stejná jako v ČR.

4.1 Systém pomoci obětem trestných činů ve Slovenské republice

Stejně jako mnoho jiných zemí se Slovenská republika zabývá problematikou pomoci obětem trestných činů prostřednictvím organizací, institucí či vládních politik. Systém pomoci obětem trestných činů na Slovensku hraje klíčovou roli v poskytování podpory a ochrany obětem trestných činů. Přestože existují určité mechanismy a služby, je důležité neustále monitorovat a zdokonalovat tento systém s ohledem na aktuální potřeby obětí a nejlepší postupy v oblasti pomoci obětem trestných činů.

Systém pomoci obětem trestných činů na Slovensku je tvořen komplexní sítí organizací a institucí, které spolupracují na různých úrovních. Hlavním aktérem, který se zabývá pomocí obětem trestných činů je **Ministerstvo vnútra SR**. Koordinuje pomoc obětem na národní úrovni. Vytváří a aktualizuje koncepci pomoci obětem a spolupracuje s různými aktéry v systému, jako jsou nevládní organizace, orgány činné v trestním řízení nebo soudy. Každoročně také vyčleňuje finanční prostředky na podporu programů pomoci obětem. Tyto finanční prostředky jsou poté dále použity na financování:

- provozu nevládních organizací,
- vzdělávání a odborné přípravy profesionálů,
- informačních kampaní. (Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, 2023)

Dalším aktérem, kterým je nevládní organizace je **Liga za ľudské práva**. Zaměřuje se především na ochranu a podporu lidských práv. Jejím hlavním cílem je monitorovat dodržování lidských práv na Slovensku a aktivně se angažovat v boji proti porušování těchto práv. Liga za ľudské práva se zabývá širokou škálou témat, včetně práv menšin, svobody projevu, práv žen, práv LGBT+ komunity, ochrany práv uprchlíků a migrantů, práv dětí, boje proti diskriminaci a dalších otázek souvisejících s lidskými právy. Organizace provádí

výzkum, zveřejňuje zprávy a informuje veřejnost o situaci v oblasti lidských práv na Slovensku. Dále poskytuje právní pomoc obětem porušení lidských práv a vystupuje jako advokát v případech, kde jsou lidská práva ohrožena. Angažuje se také v oblasti vzdělávání a osvěty veřejnosti o lidských právech prostřednictvím workshopů, seminářů a kampaní. Její práce je důležitá pro posilování demokracie, spravedlnosti a respektu k lidským právům na Slovensku. (Liga za lidské práva, 2020)

Centrum Slniečko je neziskovou organizací na Slovensku, která poskytuje pomoc dětem a rodinám postiženým různými formami týrání, zneužívání nebo sociálního vyloučení. Organizace se zaměřuje na ochranu práv dětí a poskytuje jim bezpečné prostředí a podporu, kterou potřebují k uzdravení a rozvoji. Centrum poskytuje širokou škálu služeb, včetně terapeutických programů, poradenství, krizové intervence a programů zaměřených na prevenci a osvětu veřejnosti o problematice týrání a zneužívání dětí. Organizace spolupracuje s dalšími institucemi, jako jsou sociální služby, policejní složky a soudy, aby zajistila komplexní a efektivní pomoc dětem v ohrožení. Podporuje také vytváření bezpečných a podpůrných rodinných prostředí pro děti, které se staly oběťmi týrání nebo zneužívání. Jejich práce je založena na zásadě, že každé dítě má právo na bezpečí, lásku a péči a že je důležité poskytnout jim podporu a ochranu, kterou potřebují k plnému rozvoji svého potenciálu. (Centrum Slniečko, 2020)

Pomoc obetiam násilia – Victim Support Slovakia je nezávislým občanským sdružením, které poskytuje pomoc obětem trestných činů na Slovensku. Jeho cílem je poskytovat komplexní podporu obětem trestných činů včetně psychologické podpory, právního poradenství a informování obětí o jejich právech a možnostech. Zaměřuje se na poskytování individuální péče každé oběti, aby jim pomohlo zvládnout traumatické události a proces soudního řízení. Spolupracuje také s dalšími institucemi, jako jsou soudy a orgány činné v trestním řízení, aby zajišťovalo, že oběti jsou řádně informovány a chráněny během soudního procesu. Důležitou součástí práce sdružení je také prevence trestné činnosti a zvyšování povědomí veřejnosti o problematice obětí trestných činů. Aktivně se angažuje v osvětových kampaních a veřejných akcích, aby zdůraznilo důležitost ochrany a podpory obětí trestných činů. (POMOC OBETIAM NÁSILIA – VICTIM SUPPORT SLOVAKIA, 2014)

Na Slovensku mají oběti trestných činů definovaná určitá práva, která jsou stanovena v zákoně č. 274/2017 Z. z. o obětech trestných činů a v trestním řádu. Mezi klíčová práva, která oběti trestných činů mohou uplatňovat, patří právo na informace. Toto právo je často

relevantní při prvním kontaktu s policií, státním zástupcem nebo jinými orgány zapojenými do trestního řízení. Orgány mají povinnost poskytnout oběti informace o postupu při podání trestního oznámení, o jejích právech a povinnostech v průběhu trestního řízení a také o subjektech, které poskytují pomoc obětem. Důležitou součástí podpory obětí trestných činů je také poskytování psychologické pomoci a právního poradenství. Tyto služby jsou obvykle poskytovány bezplatně a jsou evidovány v registru na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti Slovenské republiky. Oběti mají nárok na tuto formu podpory i v situaci, kdy nepodaly trestní oznámení. Kromě toho jsou v každém kraji na Slovensku k dispozici informační kanceláře, které usnadňují poskytování informací a zprostředkovávají kontakt s příslušnými subjekty poskytujícími pomoc obětem. Obětem je poskytována bezplatná podpora prostřednictvím státních služeb, jako je právní pomoc prostřednictvím určených subjektů z registru poskytovatelů pomoci, intervenčních center pro oběti domácího násilí nebo centra právní pomoci. Tyto služby mají za cíl zajistit co nejkvalitnější a specializovanou pomoc pro oběti trestných činů. Zvláště zranitelné oběti mají možnost požadovat bezplatnou specializovanou odbornou pomoc, která může trvat tři měsíce nebo delší dobu po schválení žádosti. Tato pomoc může být poskytnuta i v delších případech, pokud je to nezbytné pro uzdravení a zvládnutí traumatických událostí. V oblasti osobní ochrany mají oběti právo žádat o opatření, která mají za cíl zabránit dalšímu nebezpečí. To může zahrnovat zákazy vstupu pachatele do společného obydlí, zákazy jakéhokoli kontaktu mezi pachatelem a obětí nebo právo na informace o propuštění nebo útěku pachatele z nápravných zařízení. Tato ochrana je poskytována policií na základě soudního rozhodnutí. V rámci trestního řízení mají orgány činné v trestním řízení povinnost jednat s obětí tak, aby zabránily sekundární viktimizaci. V každém kraji působí týmy krizové intervence, které poskytují obětem psychologickou podporu a další formy pomoci. Pozůstalí jsou také považováni za oběti, zejména pokud se jedná o rodinné příslušníky zemřelé oběti trestného činu. Mají právo na informace o možnostech podání trestního oznámení, průběhu trestního řízení a na podporu od orgánů poskytujících pomoc obětem. Oběti mají během trestního řízení několik výsad, které mohou využít kdykoliv. Trestní řízení zahrnuje fázi trestního vyšetřování a soudního procesu. V případě, že nedojde k odsouzení pachatele, může oběť podat civilní žalobu, kde se bude rozhodovat o náhradě škody. Nárok na odškodnění od státu může oběť uplatnit formou písemné žádosti podané na Ministerstvu spravedlnosti. Tato žádost musí být podána nejpozději do jednoho roku od vyhlášení rozsudku. V případě, že nedojde k odsouzení pachatele, může oběť podat civilní žalobu, kde se bude rozhodovat o náhradě škody. (Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2023)

4.2 Systém pomoci obětem trestných činů ve Spolkové republice

Německo

Spolková republika Německo má komplexní systém pomoci obětem trestných činů zahrnující psychologickou, právní a sociální podporu. V poradnách pracují odborníci, ženy i muži, kteří prošli speciálním školením a mají bohaté zkušenosti v poskytování pomoci lidem v podobných situacích jako vy. S velkou pozorností oběť vyslechnou a jsou připraveni poskytnout pomoc. V závislosti na závažnosti situace mohou oběti rovněž pomoci s dalšími formami podpory, například s psychologickým nebo terapeutickým doporučením. (Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2021)

Mezi klíčové organizace zabývající se pomocí obětem trestných činů patří na prvním místě **Weisser Ring**. Jedná se o organizaci s dlouholetou historií v poskytování pomoci obětem trestných činů v Německu. Její práce se zaměřuje na poskytování podpory a pomoci lidem, kteří se stali oběťmi kriminálních činů, prostřednictvím široké škály služeb a podpory. Jedním z hlavních cílů Weisser Ringu je pomáhat obětem překonat trauma a následky trestných činů. To zahrnuje poskytování emocionální podpory, právního poradenství a pomoci s administrativními záležitostmi. Organizace je provozována jak dobrovolníky, tak profesionálními pracovníky, kteří mají odpovídající zkušenosti a odbornost v oblasti pomoci obětem trestných činů. Aktivně se také angažuje v osvětě veřejnosti o právech obětí a prevenci kriminality. Její práce pomáhá zvýšit povědomí o potřebách a výzvách, kterým čelí lidé postižení kriminálními činy a podporuje prosazování spravedlnosti a humanitárních hodnot ve společnosti. Díky dlouhodobému úsilí Weisser Ringu mnoho obětí trestných činů získalo nezbytnou podporu a pomoc při zvládnání obtížných situací. Práce této organizace je neocenitelná pro ty, kteří se ocitli v nespravedlivé a traumatické situaci a přispívá k větší solidaritě a sounáležitosti v německé společnosti. (Weisser Ring, 2022)

Pomoc může také nabídnout **Hilfetelefon – Gewalt gegen Frauen (Pomocná linka - Násilí proti ženám)**, což je nezisková organizace, která poskytuje pomoc a podporu obětem domácího násilí, sexuálního zneužívání a dalších forem genderově založeného násilí. Hlavním cílem je poskytovat anonymní, bezplatnou a důvěrnou podporu lidem, kteří se ocitli v obtížné situaci a potřebují pomoc. Hilfetelefon provozuje telefonickou linku, která je dostupná 24 hodin denně, 7 dní v týdnu a oběti zde mohou hledat pomoc, poradenství a podporu od speciálně vyškolených pracovníků. Tato linka je zdarma a anonymní,

což poskytuje obětem bezpečné a důvěrné prostředí pro sdílení svých zkušeností a obav. Organizace se také angažuje v osvětě veřejnosti o problematice domácího násilí a sexuálního zneužívání, především prostřednictvím kampaní, workshopů a dalších vzdělávacích aktivit. Jejich práce je důležitá pro prevenci a ochranu obětí těchto forem násilí a pro podporu jejich zdraví a bezpečí. (Das Hilfetelefon – Beratung und Hilfe für Frauen, 2019)

Der Paritätische Gesamtverband (Paritní federace) je sdružení nezávislých sociálních organizací, institucí a skupin, které se věnují sociální práci a vzájemné pomoci. Hlásí se k myšlence parity a podporuje rovnost, tolerance a sociální spravedlnost. Jeho cílem je zastupovat zájmy sociálně znevýhodněných osob, odstraňovat nerovnosti a vytvářet podmínky pro moderní sociální práci. (Verband, 2023)

Organizace, která se zaměřuje na pomoc obětem sexuálního násilí je **Wildwasser (Divoká voda)**. Poskytuje širokou škálu služeb a podpory pro ty, kteří se stali oběťmi těchto trestných činů. Hlavním cílem sdružení je poskytovat bezplatnou, důvěrnou a odbornou pomoc obětem sexuálního násilí a sexuálního zneužívání. To zahrnuje individuální poradenství, terapii, skupinové podpůrné programy a další služby, které pomáhají obětem zvládnout trauma a následky sexuálního násilí. Wildwasser také provozuje preventivní programy a osvětluje veřejnosti o problematice sexuálního násilí a zneužívání. Tato osvětová činnost je zaměřena na zvyšování povědomí, boj proti stigmatizaci obětí a podporu změny ve společnosti, která odsuzuje sexuální násilí a podporuje oběti. (Wildwasser.de, 2020)

V některých městech jsou k dispozici **psychosociální centra** specializující se na poskytování pomoci obětem trestných činů. Tato centra se zaměřují na terapeutickou a psychologickou podporu, především v situacích, kdy došlo k násilnému činu. Mezi poskytované služby patří individuální terapie, skupinové terapeutické aktivity a pomoc při zvládnutí traumatu spojeného s trestným činem. (Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2021)

Oběť trestného činu je definována jako osoba, která utrpěla újmu v důsledku události, která je podle německého práva kvalifikována jako trestný čin, například ublížení na zdraví, škoda na majetku nebo jeho odcizení. Německý zákon stanovuje, že oběti trestných činů mají určitá individuální práva jak před zahájením soudního řízení, tak během něj a po jeho skončení. Trestní řízení v Německu začíná vyšetřováním ze strany policie a státního zastupitelství. Může být zahájeno i na základě obžaloby podané obětí. Pokud není dostatek důkazů k podání obžaloby, státní zástupce řízení zastaví. V případech, že jsou důkazy k dispozici, podá státní zástupce obžalobu proti obviněnému. Pokud soud zahájí hlavní

líčení, ověřuje důkazy proti obviněnému během soudního jednání. V případě, že je obžalovaný shledán vinným, soud mu uloží trest. Může však řízení zastavit, například pokud obžalovaný nahradil škodu nebo pokud se účastnil mediace s obětí. Oběť trestného činu se může aktivně účastnit trestního řízení jako svědek, soukromý žalobce nebo žalobce v adhezním řízení. Jako soukromý žalobce zastupuje místo státního zástupce, jako žalobce v adhezním řízení se účastní řízení spolu se státním zástupcem. Oběti trestných činů jsou poskytovány různé právní prostředky k ochraně svých zájmů a účasti ve spravedlivém procesu. (Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2021)

Kinder Vertretung, v překladu také jako "Dětské zastoupení", je organizace, která se zaměřuje na práva dětí a ochranu jejich zájmů. Tato organizace se aktivně angažuje v prosazování práv dětí, zlepšování jejich životních podmínek a podporuje jejich participaci ve společnosti. Hlavním cílem organizace je zajistit, aby hlas dětí byl slyšen a respektován ve všech oblastech jejich života, včetně rodiny, školy, zdravotnictví, sociální péče a veřejné politiky. Organizace se zaměřuje na prevenci chudoby, násilí a zneužívání dětí a na podporu rovných příležitostí pro všechny děti, bez ohledu na jejich původ, sociální status nebo životní situaci. Může poskytovat právní pomoc dětem, které se ocitly v obtížné situaci, a také provádí vzdělávací a osvětové aktivity zaměřené na zvýšení povědomí o právech dětí a důležitosti jejich účasti ve společenském rozhodování. Organizace může spolupracovat s vládními institucemi, nevládními organizacemi, školami a dalšími subjekty, aby zajistila plnění práv dětí a jejich ochranu před jakýmkoli formou diskriminace a zneužívání. (Kinder Vertretung, 2022)

V Německu mají lidé, kteří se stali oběťmi trestných činů, nárok na různou pomoc. Zákon jim dává několik práv, aby se cítili chráněni a podpořeni. Například mají právo na informace a ochranu během soudního procesu. Když se něco stane, mohou také získat právní pomoc a poradenství. Co je ještě důležitější, mohou se aktivně zapojit do soudního řízení jako svědci nebo jako soukromí žalobci.

I když systém pomoci existuje, stále je co zlepšovat. Mělo by se zajistit, aby byla pomoc snadno dostupná pro všechny bez ohledu na jejich situaci. Důraz by měl být kladen na potřeby těch nejzranitelnějších obětí, jako jsou děti nebo lidé se zdravotním postižením. Důležité také je, aby se věnovala pozornost prevenci trestných činů a osvětě veřejnosti, aby se takovým událostem mohlo co nejlépe předejít.

4.3 Vyhodnocení komparace systémů pomoci obětem trestných činů

Ač je systém v každé zemi jiný, v obou se snaží pomáhat obětem trestných činů. Ať už se jedná o policii či organizaci, ve Slovenské republice i ve Spolkové republice Německo se vždy najde někdo, kdo oběti trestného činu poskytne odpovídající odbornou pomoc.

Co se týká **společných rysů** Slovenska a Německa, je možno říci, že oba systémy pomoci obětem trestných činů jsou **financovány státem**, což znamená, že obětem je poskytována bezplatná pomoc bez ohledu na jejich příjem nebo imigrační status. To zajišťuje, že oběti mají přístup k podpoře a pomoci, aniž by se musely obávat finanční zátěže spojené s tímto procesem. Důležitým prvkem obou systémů je **existence široké sítě organizací**, které obětem poskytují pomoc a podporu. Tato síť zahrnuje nejen vládní agentury a úřady, ale také neziskové organizace a dobrovolnické skupiny, které mají za cíl poskytovat komplexní podporu obětem trestných činů. Tento přístup umožňuje obětem získat pomoc v různých oblastech, jako je právní pomoc, psychologická podpora, pomoc při zajišťování osobní bezpečnosti a další. Dále je v obou zemích k dispozici **široká škála informačních zdrojů**, které obětem poskytují potřebné informace o jejich právech a dostupných službách pomoci. To zahrnuje informační kampaně, brožury, telefonní linky, webové stránky a další zdroje, které mají za cíl zvýšit povědomí obětí o jejich možnostech a poskytnout jim prostředky k získání pomoci, kterou potřebují. Díky těmto informacím mají oběti možnost se lépe orientovat v systému a aktivně využívat poskytované služby.

Pokud se jedná o **rozdíly** v systému pomoci obětem těchto dvou států, dá se hovořit o následujících.

Tabulka 1 Rozdíly v systému pomoci obětem trestných činů na Slovensku a v Německu (vlastní zpracování, 2024)

	Slovensko	Německo
Koordinace	Na regionální úrovni	Na federální úrovni
Financování	Méně stabilní, závislé na grantech a darovaných prostředcích	Stabilnější, s větším důrazem na státní financování
Specializace služeb	Méně rozvinutá	Silnější důraz na specializované služby pro specifické trestné činy

Zákonná ochrana obětí	V procesu vývoje	Komplexnější legislativa s více právy a možnostmi pro oběti
Povědomí veřejnosti	Nutné dále zvyšovat	Poměrně vysoké

Rozdíly mezi systémy pomoci obětem trestných činů na Slovensku a v Německu jsou zřejmé a mají vliv na poskytované služby a úroveň ochrany obětí.

Na regionální úrovni má Slovensko koordinaci pomoci obětem, zatímco v Německu je tato koordinace prováděna na federální úrovni. To může ovlivnit efektivitu a dostupnost služeb, protože federální koordinace může vést k lepšímu plánování a distribuci zdrojů.

Financování systému pomoci obětem je také odlišné. Na Slovensku je méně stabilní a závisí na grantech a darovaných prostředcích, zatímco v Německu je finanční podpora stabilnější a více závisí na státním financování. To může mít vliv na dostupnost služeb a jejich trvání v čase.

Dalším rozdílem je úroveň specializace poskytovaných služeb. Na Slovensku je méně rozvinutá a obecnější, zatímco v Německu existuje silnější důraz na specializované služby pro specifické trestné činy. To může znamenat, že oběti v Německu mohou získat vyšší úroveň péče a podpory v souladu s povahou a závažností trestného činu.

Zákonná ochrana obětí je také rozdílná. Na Slovensku je stále ve fázi vývoje, zatímco v Německu existuje komplexnější legislativa s více právy a možnostmi pro oběti. To může ovlivnit úroveň ochrany a právního postavení obětí v rámci trestního řízení.

Povědomí veřejnosti je dalším aspektem, který se liší mezi oběma zeměmi. Zatímco na Slovensku je nutné dále zvyšovat povědomí veřejnosti o právech a potřebách obětí, v Německu je povědomí relativně vysoké. To může ovlivnit reakci společnosti na trestné činy a úroveň podpory poskytované obětem veřejností.

Ke konci lze tedy říci, že rozdíly mezi systémy pomoci obětem trestných činů na Slovensku a v Německu rozhodně existují a ovlivňují dostupnost, úroveň a efektivitu poskytovaných služeb. Zlepšení těchto systémů by mohlo vést ke zvýšení ochrany a podpory obětí trestných činů v obou zemích.

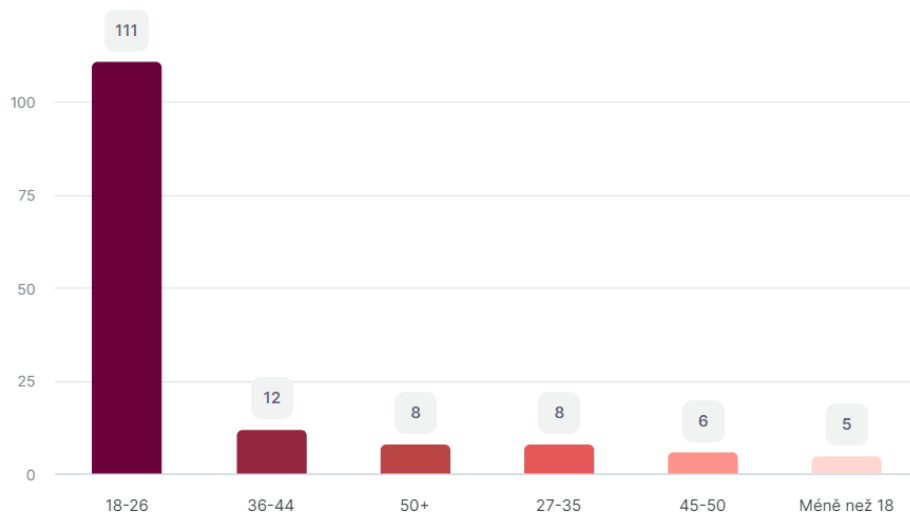
5 VYHODNOCENÍ SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÉ ČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE

Respondentům bylo zadáno celkem 14 otázek, z toho první tři se dotazovaly na pohlaví, věk a dosažené vzdělání. Zbytek otázek se tázal na poměrně jednoduché otázky v rámci systému pomoci obětem trestných činů v České republice a povědomí lidí zde žijících. Některé z otázek byly otevřené, jiné zase s uzavřenou odpovědí. Otázky byly následující:

1. Znáte pojem viktimologie? Uveďte, co znamená.
2. Umíte vysvětlit, co je trestný čin?
3. Stal/a jste se někdy obětí trestného činu?
4. Víte, kam se obrátit, pokud byste se stal/a obětí trestného činu?
5. Co byste udělal/a, kdyby Vám někdo oznámil, že se stal obětí trestného činu?
6. Jak byste podpořil/a někoho, kdo se stal obětí trestného činu?
7. Víte, jaká práva mají oběti trestného činu?
8. Znáte nějaké možnosti, jak oběti poskytnout právní či jinou pomoc?
9. Znáte nějaké organizace nebo instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů?
10. Myslíte si, že je povědomí lidí o pomoci obětem trestného činu dostačující?
11. Jak by se podle Vás mohla zlepšit pomoc obětem trestného činu?

5.1 Odpovědi na dotazník

Na dotazník odpovědělo celkem 150 respondentů. Jednoznačně převládaly ženy, kterých bylo 95. Mužů tedy bylo 56. Celkově navštívilo dotazník 358 lidí, avšak 208 z nich jej nevyplnilo. Úspěšnost vyplnění tedy činila 41,9 %. Co se týká věku, nejvíce odpovídali respondenti ve věku 18-25, kterých bylo 111. Následovalo rozmezí věku 36-44 v počtu 12 lidí. Lidí 50 let a více bylo 8 a lidí ve věku 27-35 také tak. Respondentů ve věku 45-50 bylo 6 a jako poslední odpovědělo 5 respondentů, kteří měli méně než 18 let. Nejčastější délkou vyplňování dotazníku bylo 2 – 5 minut, následovalo 5 – 10 minut, následně 10 – 30 minut a na závěr 1 – 2 minuty.

Obrázek 1 Věk respondentů (vlastní obrázek, 2024)

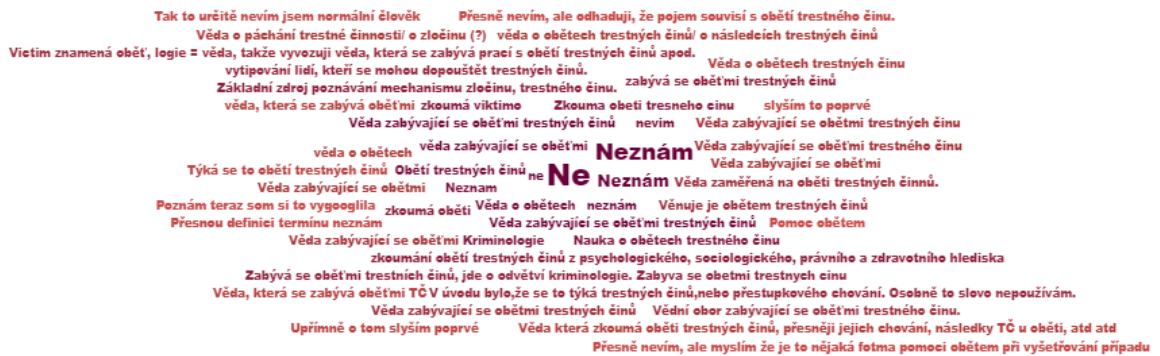
Na otázku, jaké je **nejvyšší dosažené vzdělání** respondenta, odpovědělo nejvíce lidí v počtu 113, že mají středoškolské vzdělání. Vysokoškolské vzdělání mělo 22 respondentů. Základní vzdělání mělo 12 respondentů a 2 respondenti měli vyšší odborné vzdělání. Jeden člověk odpověděl, že je bez vzdělání.

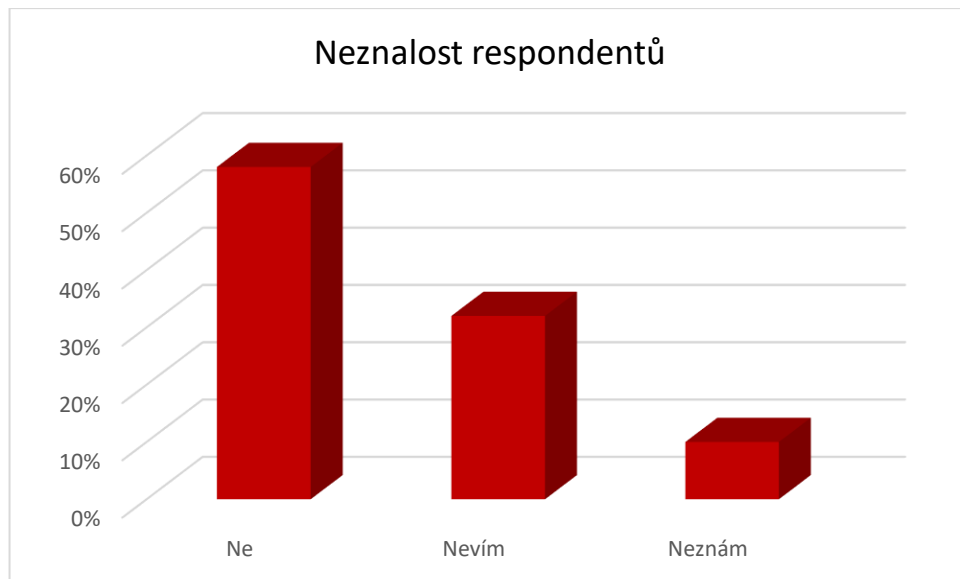
Obrázek 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů (vlastní obrázek, 2024)

Dále už následovaly otázky, zaměřující se na viktimologii a pomoc obětem trestných činů. **První otázka** se tázala respondentů, jestli znají **pojem viktimologie** a pokud ano, tak ať ho vysvětlí. Nejvíce se objevovaly odpovědi typu „ne“, „nevím“ či „neznám“. Hodně lidí však odpovídalo správně a uváděli, že se jedná o vědu, která zkoumá oběti. Hodně odpovědí bylo napsáno jinak, ale šlo z toho vyvodit, že respondent ví nebo aspoň tuší, co viktimologie

znamená. Objevovaly se také odpovědi, že souvisí s kriminologií, což by se také dalo brát tak, že respondent aspoň tuší, kam viktimologii zařadit.

Obrázek 3 Odpovědi respondentů na otázku, co je to viktimologie (vlastní obrázek, 2024)

Obrázek 4 Neznalost respondentů na otázku, co je to viktimologie (vlastní obrázek, 2024)

Následovala otázka, jestli respondent umí vysvětlit, **co je trestný čin**. Na tuhle otázku až na výjimky odpovídali všichni respondenti způsobem, ze kterého lze říci, že ví nebo aspoň tuší, co to trestný čin je. Ať už se jednalo o odpovědi typu „Protiprávní jednání“ nebo třeba „Porušení zákona“, pořád je zde vidět, že respondent aspoň okrajově ví. Někteří z respondentů však odpovídali velmi dobře a byli schopni se rozepsat více. Například tato odpověď: „Čin, při kterém se osoba dopustila protiprávního jednání. Musí to být závažný čin, jinak by se jednalo o přestupek. Hranici mezi těmito dvěma pojmy neznám.“

snažil se ho přesvědčit, ať to nahlásí Snažil se dotyčného/dotyčnou přesvědčit ať to nahlásí policii, a psychicky ho jí podpořil
 šel na PČR podle závažnosti situace Spolupracoval a zjistil si víc informací Společně s ním oznámila na policii
 vyslechnout ho, obrátit se na policii nebo linku bezpečí Ujistil bych se, že bude situací patřičně řešit s příslušnými orgány a nabídl mu pomoc.
 Záleželo by na závažnosti. Buď poradil co dělat dál, nebo se snažil pomoci řešit. Vyslechla a pomohla.
 Zeptala se jej zda to nahlásil, a snažila se mu jakkoliv pomoci, ať už zavoláním pomoci nebo jen psychickou podporou Snažila se mu pomoci
 Zeptám se ho, na základě jaké skutkové podstaty dospěl k takovému přesvědčení Záleží Snažila se mu pomoci
 Zjistila si více informací a informovala mého právníka. Zavolám policii To ani nechtějte vědět
 Zkusila bych ho přesvědčit a šla bych s ním na nejnižší polici nebo bych ji zavolala
 Volal 158 Zkusil bych muji nějak pomoci, co dělat Záleží kdo by to byl a co se mu stalo.
 sok Zdesil bych se no **Policie** Zeptala bych se ho, jestli to nahlásil. Zavolám policii nebo lékaře
 Viz otazka c.7
 zeptal bych se jak moc je to vazny 158 policie Zavolam policii
 Zamyslel se nad tim zkusal bych ho navest, aby to nekam nahlasil
 zeptala bych se, zda pripad oznamil na policii Zjistil bych onformace, a volal Policii
 zavolala policii linku bezpeci Zjistila bych co nejvic informaci a zašla s dtyčným na policii
 Zeptal bych se jestli to nahlasil na policii, pripadne zda-li by se jednalo o traumaticky zažitek tak doporuceni psychologické pomoci, neziskových organizaci
 Vyslechnu, budu se snažit pomoci, PČR Začal to řešit Záleží, jestli by si to byl schop vyřešit sám
 Vyzvala bych danou osobu, aby tuto skutečnost nahlásila na policii.

Obrázek 9 Odpovědi respondentů na otázku, co by udělali, kdyby jim někdo oznámil, že se stal obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)

Následující otázkou bylo, **jak by respondent podpořil někoho, kdo se stal obětí trestného činu**. Nejčastějšími odpověďmi bylo, že by záleželo na tom, o jaký trestný čin by se jednalo, dále také nabídka psychické podpory, že by oběti byl oporou nebo například, že by mu byl nablízku a byl tu pro něj. Dle vlastního názoru možno říci, že každá odpověď může být považována za správnou, protože každá z odpovědí vykazovala nějakou formu podpory. Člověku, který se stal obětí trestného činu, může v takovéto těžké situaci pomoci i maličkost a to, že mu někdo bude nablízku, je skvělou volbou.

záleží i o co by šlo, kdyby šlo o jakýkoliv čin, řekla bych osobě, aby to řešila s policií Záleželo by jakého a o koho by se jednalo. Minimalne psychologická pomoc
 Záleží na situaci a trestném činu, určitě zdravotní pomoc na 1. Místě Záleží dost na závažnosti tr. činu. Ale psychologická podpora se vždy hodí
 Záleží na typu trestného činu. Okraďenému mohu pomoci finančně, z násilnému citováno podpora. Vyslechnu, zavolám policii nebo lékaře
 Záleží o jaky by sko trestny čin. Když bude někdo mrtvej tak je obětí trestného činu, ale už mu nepomůžu Ujistila ho, ze to nemusí nést sam
 Záleží samozřejmě jakého, ono je rozdíl být znásilněn nebo přijít o telefon.... Vyslechnout si ho, respektovat jeho chování
 zašla s dotyčnou osobou na klidné místo a promluvila...nebo nabídla pomoc při hledání odborné pomoci
 Správná slova Že pachatel musí být chycen aby nesl za své jednání následky vyslechla s pomocí psychologa
 Snažil se ho co nejvíce psychicky podpořit Záleží na situaci a závažnosti. **Policie** záleží na trestném činu Uklidnil ho
 ze ta obet' urcite za nie nemuze a ze aby se to vyriesilo, tak musi zajit na policii
 tohle moc neumim Záleží na činu Zvedla bych telefon, nebo bych s ním zamířila právě na policii.
 utechou, radou, pomoci... Záleží na závažnosti činu Zařídil bych pořádnou vendetu to zvládneme spolu neboj sa
 Záleží na situaci. Záleží o jaký trestný čin by se jednalo, ale určitě psychologickou první pomoc
 Viz. Předchozí odpověď. Záleží o jakou trestnou činnost by šlo, podle toho by se odvíjela pomoc finanční nebo psychologická podpora.
 Záleží na typu trestného činu, od vyslechnutí a nabídnutí pomoci (finanční nebo materiální při krádeži) až po podporu s hledáním odborné pomoci

Obrázek 10 Odpovědi respondentů na otázku, jak by podpořili někoho, kdo se stal obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)

Otázkou, na kterou už respondenti moc dobře odpovědět nedokázali, bylo, zdá ví, **jaká práva mají oběti trestného činu**. Odpověď, která se jednoznačně objevovala nejčastěji, byla, že neví. Objevovaly se však i odpovědi, které prokazovaly znalost respondentů. Například, že mají oběti právo na ochranu soukromí, právo na odbornou pomoc, právo na informace či právo na odškodnění. U této otázky lze však říct, že respondenti v této oblasti moc znalí nejsou, jelikož více jak polovina odpovědí byla, že neví, jaká práva oběti mají.

Právo mít zmocněnce, právo na náhradu škody, právo mít při výsledku duverníka, právo navrhnout důkazy, nahližet do spisu, Práva uvedená zákonem
 Právo na nějakou obranu, nahlášení trest. Činu příslušným orgánům a často se může vyskytnout i civilní žaloba na kompenzaci následků Práva na ochranu soukromí, na ochranu před nebezpečím, na odbornou pomoc, na odškodnění Právo na advokáta, psychologa atd
 Právo na ochranu (soukromí, zdraví, před újmou) právo na pomoc (odbornou, peněžitou) právo na informace, právo na nějakého právního zástupce
 ohladuplný a profesionální přístup bez akejkolvek diskriminácie. Právo na informace. Právo na odbornou pomoc. Právo na ochranu před druhotnou alebo opakovanou újmou. Právo na odškodnenie.
 Prístup k informáciám ktoré sa ma týkajú Právo osobnej ochrany, mlčanlivosti
 Tak určite nejsou finanční náhradu a narok na nějakou odbornou pomoc psychologa psychiatra
 Určité odškodnění a trest pro viníka. ty co jsou napsané v zákoně
 Právo na ochranu soukromí Žalovat pachatele? Žaloba právo na peněžitou pomoc
 Právní pomoc, sociální pomoc, Přesněji ne, Nevím, Netuším Právo na odbornou pomoc atd.
 právo na právní pomoc nevim Ne Setrný přístup, informovanost, ...
 Právo na anonymitu spíš nenevim Nevím Právo na právníka bych řekla
 Právník, doktor Znovu bych řekla, že záleží na situaci, ale jinak asi práve řešit problém s policií? Právník, lékař, psycholog, atd
 Určité má obět práve na nějaký důstojný přístup. Ochranu před tím, aby se případný čin neuskutečnil znovu. Podle mě na stránkách PČR vše bude vysvětleno.
 Spíše nevim... ale možná něco jako práve na spravedlnost? Stejná jako každý jiný člověk.
 právo na lékařské ošetření, na právní pomoc Právo ochrany? Vyhneut se sekundární viktimizaci? Netuším
 právo na informace, právo na odbornou pomoc, právo na ochranu soukromí právo na právníka a aby věděli, jak si postupují při vyšetřování
 Právo na informace, odbornou pomoc... právo na ochranu soukromí, právo na informace, právo na peněžitou pomoc apod.
 právo na informace, právo na ochranu soukromí, právo na poskytnutí odborné pomoci Právo na ochranu, právo na poskytnutí odborné pomoci, právo na finanční pomoc atd.
 Práva na informace, odbornou pomoc, ochranu soukromí, právo na peněžitou pomoc. Právo na důstojnost, zdvořilost, právo na informace, odbornou pomoc, peněžní pomoc a další

Obrázek 11 Odpovědi respondentů na otázku, zda ví, jaká práva mají oběti trestného činu (vlastní obrázek, 2024)

Velkou znalost neprokázali respondenti ani u otázky, jestli znají nějaké **možnosti, jak oběti poskytnout právní či jinou pomoc**. Nejvíce se objevovalo „ne“ jako odpověď. Několik lidí však odpovědělo, že by se obrátili na policii, psychologa či právníka. Objevovaly se i odpovědi mířené na pomoc Linkou bezpečí, Bílým kruhem bezpečí či jinou organizací.

Psychická podpora, vyhledat psychologickou pomoc (odborníka), PČR právník, lékař, neziskové organizace...mohou poskytnout různé druhy pomoci
 ve škole by mohli pomoci/poradit školní psycholog, metodik prevence ...jedinec se může pro radu obrátit na linku bezpečí nebo důvěry...zárveň existují i chaty s podobným zaměřením
 Určité jsou zde organizace, které mají tyto zkušenosti a právní ochranu psycholog/psychiater
 Vše se dá najít na internetu.Jsou organizace, které tuto pomoc poskytují
 Zadat u sratního zastupce Pres policii nebo soud
 Psycholog, zdravotní zařízení, právnícké služby. neznám Zkontaktovat odborníka právník, lékaři, policie
 Policie Psychicky Neznám 15g Sehnat právníka či policii
 sjednat psychologa nevim Ne Tyto pomoci by měl poskytovat odborník
 Pres policii Svědectví X Právník Nie Řešit to přes policii, případně přes advokata
 Zavolat na linku bezpečí Zavolat právníkovi právníka
 Psychická podpora z mé strany, jinak nevim Zavolat na policii, pomoci mu sehnat doktora,
 Policie, právníci, psychologové V případě, že by to byl student UTB, doporučil bych využít Právní poradnu univerzity.
 První pomoc možná jinak ne Určité ano. Odkázu hojí na policii, případně na nějakého právníka.
 Poskytnou odbornou pomoc přes agentury a organizace, který se zabývají pomoci obětem trestných činů
 Pomoc vyhledat právníka, ci odborného poradce právní pomoc - poskytnutá advokátem psychologická pomoc - poskytnutá psychologem či terapeutem
 Pomocť mu zavolat policii nebo sehnat nějakého terapeuta třeba Právnícké fakulty nabízí právní poradnu zdarma. Jinak, pokud si to obět může dovolit, vyhledat právníka.

Obrázek 12 Odpovědi respondentů na otázku, zda znají nějaké možnosti, jak oběti poskytnout právní či jinou pomoc (vlastní obrázek, 2024)

Otázka, na kterou bylo nejčastější odpovědi také „ne“, zněla, zda respondenti znají nějaké **organizace nebo instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů**. To, že respondenti neví, se vyskytovalo ve více jak 50 % odpovědí. Někteří však odpověděli správně, že se dá obrátit na Policii České republiky, Linku důvěry, Bílý kruh bezpečí, Modrou linku či organizaci Člověk v tísni.

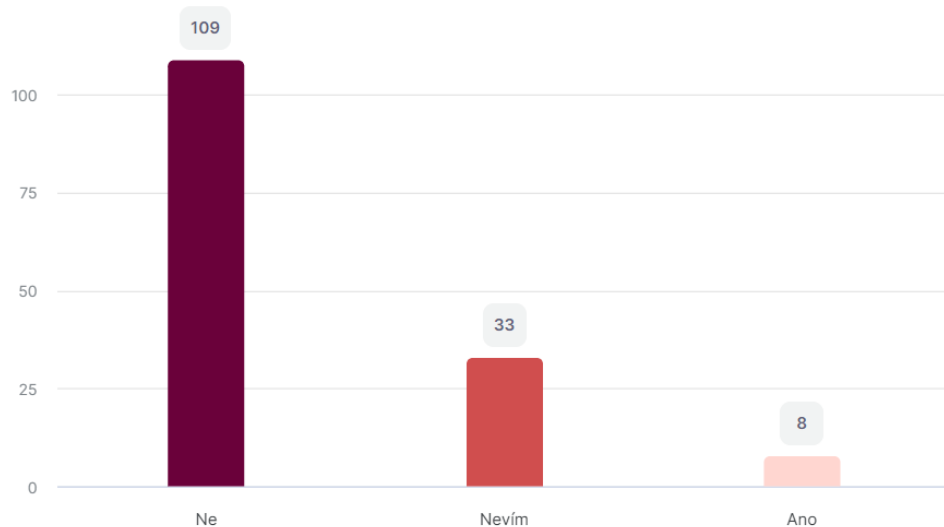
Neznám. Policia Červený kříž Bílý kruh bezpečí
 PČR, Linka bezpečí Bílý kruh bezpečí PČR Netuším PČR neznám asi
 Ne VIDIA n.o policie Ne Ano věřím ti NepeNeznám
 Ne nie soud Policie Ne ne nevim nn Policie ČR
 policie, linka bezpečí Linka bezpečí neznám z hlavy ne Nevybavuji si
 Osobně ne Člověk v tísni Nevzpomenou si PČR, psychiatrie
 Třeba azylové domy? V mém okolí takovou organizaci neznám.
 Neznám Ne. Poradny pro oběti trestných činů, člověk v tísni, probační a mediační služba,
 PČR, možná Člověk v tísni Policie ČR, Červený kříž, Doktorů bez hranic
 Nevybavuji si. Možná nějaké křesťanské centra? Neznám konkrétní, ale vím že existují

Obrázek 13 Odpovědi respondentů na otázku, zda znají nějaké organizace či instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů (vlastní obrázek, 2024)

Obrázek 14 Znalost respondentů na otázku, zda znají nějaké organizace či instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů (vlastní obrázek, 2024)

Při otázce, zda si respondenti myslí, že je **povědomí lidí o pomoci obětem trestného činu dostačující**, odpovědělo 109 respondentů, že ne. Následovala odpověď „nevím“ od 33 respondentů a 8 respondentů odpovědělo „ano“.

Obrázek 15 Odpovědi respondentů na otázku, zda si myslí, že je povědomí lidí o pomoci obětem trestného činu dostačující (vlastní obrázek, 2024)

Poslední otázkou bylo, **jak by se podle respondentů mohla zlepšit pomoc obětem trestného činu**. I když se často objevovala odpověď „nevím“, našlo se dost respondentů, kteří se rozepsali a napsali, jak by se pomoc mohla zlepšit. Mezi nejzajímavější odpovědi patřily například:

„Zvýšení povědomí ve společnosti, jakými způsoby můžeme pomoci obětem a jak jim být v prvních chvílích oporou, aniž by se oběť cítila nepříjemně“

„Více odborníků, kteří mají empatii a pochopení. Finančně dostupné služby psychologů a psychiatra. Zvýšení trestů. Automatická doživotní ochrana obětí před pachatelem (nesmí nikterak kontaktovat ani vyhledávat oběť ani nikdo z jeho okruhů nejbližších a přátel). Pochopení společnosti a neodsouzení daného člověka.“

„Policie ČR často preventivně poskytuje přednášky školákům, velmi efektivně a zajímavě pojaté. Doporučila bych stejné možnosti pro rodiče a širokou veřejnost, a nejen na půdě státní školy. Stejně tak nejen PČR, ale i od různých organizací. Ideální místa, kde si takových organizací lidi všimnou jsou ta, na kterých chodí masa lidí. Festivaly, akce pro města, videa v kinech, zmínky v rádiích, na sociálních sítích.“

U této otázky se lidé rozepsali asi nejvíce a odpovědi byly různorodé, bylo vidět, že hodně lidí by si přálo s nevědomostí lidí něco dělat.

zlepšení povědomí, zlepšení přístupu k pomoci, lepší koordinace mezi institucemi Více se tím zabývat a potrestat pachatele
 Zvýšit informovanost a kapacity organizací, které se touto pomocí zabývají. více přednášek pro veřejnost
 Zvýšit povědomí o organizacích, ať už na školách nebo různých festivalech, zvýšit povědomí o tom, co ten trestný čin je
 Více informovat veřejnost Více o tom mluvit Nevím nevim Medializace Více o tom vědět větší medializace
 Více reklam, letáků nebo různých kurzů pro občany idk více to hledat Více medializace
 Vyuka ve školách, informační semináře. Ci podcasty napr. **Nevím** Zrušíme trestné činy více info pro všechny
 vic přednášek pro mladé, aby to měli celý život v hlavě více to prosazovta v mediích apod
 viac organizací více se tomu věnovat nevím **Nevím** Vzdělávání Více osvěty, televizní spoty, v rádiu
 Více propagace Zvýšit povědomí veřejnosti, financování těchto organizací
 Zařadit edukaci o pomoci obětem do výuky ve škole Zvýšit povědomí o možnostech pomoci u veřejnosti
 Zvýšení povědomí ve společnosti, jakými způsoby můžeme pomoci obětem a jak jim být v prvních chvílích oporou, aniž by se oběť cítila nepříjemně
 Více o tom mluvit, přednášky, letáčky zkusil bych různé reklamy, přednášky apod., aby se tohle téma dostalo více do povědomí lidí
 Více o něm hovořit, třeba i ve škole Zarazit firmy jenž využívají těchto oběti a zneužívají je pro jejich zisk v jejich přesvědčení že jim pomáhají

Obrázek 16 Odpovědi respondentů na otázku, jak by se podle nich mohla zlepšit pomoc obětem trestného činu (vlastní obrázek, 2024)

6 NÁVRHY KE ZLEPŠENÍ SYSTÉMU POMOCI OBĚTEM TRESTNÉHO ČINU V ČESKÉ REPUBLICE

Z vyhodnocení dotazníku lze říct, že informovanost lidí v oblasti pomoci obětem trestných činů není moc velká. Povědomí lidí o této oblasti by se určitě mělo rozšířit. Je dobré, že lidé ví, že v případě nějakého trestného činu se mají obrátit na policii nebo nějakou z organizací, avšak ne všichni ví, jaké organizace existují anebo se například bojí nahlásit, že se stali obětí trestného činu. Jak z dotazníku vyplývá, bylo by vhodné, aby se v České republice zvýšila informovanost ať už pomocí přednášek či letáků, internetových webů a podobně. Zde je shrnuto několik bodů, které by mohly pomoci ke zlepšení systému pomoci obětem trestného činu celkově:

- **Zlepšení dostupnosti informací** – Prostřednictvím brožur, webových stránek či informačních kampaní poskytnutí jasných a snadno dostupných informací o právech obětí a dostupných službách.
- **Zvýšení povědomí o problematice viktimologie** – Lze začlenit problematiku viktimologie do vzdělávacích programů jak už na základních, tak středních školách. Možná by nebylo od věci, aby nějaké takové programy byly i na vysokých školách. Dále je možné pořádat informační kampaně pro veřejnost. Daly by se také propagovat pozitivní příběhy obětí, aby ostatní mohli vidět, že je možné vyrovnat se s následky trestného činu a znovu se začlenit do společnosti.
- **Zlepšení spolupráce mezi subjekty** – Mohlo by také pomoci, aby se posílila spolupráce mezi subjekty, které se podílí na poskytování pomoci obětem trestných činů. Ať už se jedná o policii, neziskové organizace či další instituce, pokud by společně začaly více spolupracovat, mohlo by to mít pozitivní dopady v rámci pomoci případným dalším obětem.
- **Zvýšení profesionality i kapacity pracovníků** – Poskytnutí odborného školení a podpory pracovníkům organizací poskytujícím pomoc obětem trestných činů, aby mohli lépe porozumět potřebám a situacím obětí.
- **Zajištění stabilního a dostatečného financování** – Zvýšení státního financování systému pomoci obětem může vést k rozšíření informovanosti lidí, jelikož se mohou zaplatit již zmiňované brožury, kampaně či webové stránky. Dají se také financovat případné kurzy v rámci sebeobrany

- **Rozšíření dostupných služeb** – Zajištění dostupnosti psychologické pomoci pro všechny oběti trestných činů. Lze zahrnout taky specializovanou péči pro specifické skupiny obětí, ať už se jedná o děti, seniory či oběti sexuálního násilí. Také by mohlo pomoci, kdyby se poskytovalo snadno dostupné a bezplatné právní poradenství pro oběti.

Lze říct, že oproti jiným státům je Česká republika v rámci pomoci obětem trestných činů vyvinutá poměrně dostatečně a stále se snaží pracovat na tom, aby systém pomáhal obětem více. Pokud by se však Česká republika zaměřila na aspoň některý ze zmíněných bodů více, dalo by se tak možno i předcházet trestným činům a obětí by díky tomu ubývalo. Nejdůležitějším aspektem je určitě spolupráce již zmíněných subjektů, která je klíčová pro pomoc obětem trestných činů. Pokud spolu jednotlivé organizace a instituce nebudou spolupracovat navzájem, může to být oběti trestného činu akorát na obtíž. Na to se váže zvýšení profesionality pracovníků, pokud by byli školeni na různé situace, které mohou nastat, mohou tak lépe pomoci oběti a ta se díky tomu nemusí cítit tolik nepříjemně. Ať už se situace v rámci pomoci obětem trestných činů bude odvíjet jakkoliv, bez řádného financování a zájmu ze strany státu a určitých institucí a organizací se tato problematika nezlepší.

ZÁVĚR

Práce se zaměřila na analýzu a porovnání systému pomoci obětem trestných činů ve třech evropských zemích, konkrétně v České republice, Slovenské republice a Spolkové republice Německo. Cílem práce bylo poskytnout komplexní pohled na aktuální stav pomoci obětem trestných činů v těchto zemích a poukázat na klíčové prvky, které by mohly přispět k efektivnějšímu poskytování této pomoci.

Teoretická část práce popsala, co je to viktimologie, poukázala na důležité pojmy, jako je oběť či trestný čin, spadající do této problematiky a také popsala, co je to viktimizace a jak se dělí. Poukázala také na definici a klasifikaci obětí, co je to viktimologická prevence a jak je dělena.

Následovalo rozebrání systému pomoci obětem trestných činů v České republice, jež popsalo, jaký systém v České republice je a v jakém právním rámci je ukotven. Následně byly popsány jednotlivé subjekty, které poskytují pomoc a podporu obětem trestných činů. Tyto subjekty byly rozděleny na státní orgány, nestátní organizace a pomoc důvěrníka či zmocněnce. Poté byly popsány psychologické dopady trestného činu na oběť a celou teoretickou část shrnul dílčí závěr.

Praktická část začala komparací systému pomoci obětem trestných činů ve dvou evropských zemích, kde byla zvolena Slovenská republika a Spolková republika Německo. V práci byl napřed rozebrán systém pomoci obětem trestných činů na Slovensku, kde bylo poukázáno, jaké organizace a instituce v této republice pomáhají obětem a také jak celý proces pomoci oběti trestného činu probíhá. Následovalo rozebrání systému pomoci obětem trestných činů ve Spolkové republice Německo, kde stejně jako u Slovenské republiky byly popsány jednotlivé instituce a organizace, které se ve Spolkové republice Německo zabývají pomocí obětem trestných činů. Na závěr této kapitoly byla vyhodnocena komparace systémů v těchto státech a hlavní rozdíly byly shrnuty do tabulky.

Následná kapitola se zaměřila na vyhodnocení systému pomoci obětem trestných činů v České republice. Toto vyhodnocení bylo zprostředkováno pomocí dotazníkového šetření, kde respondenti museli odpovídat na otázky týkající se viktimologie a systému pomoci obětem trestných činů. Následné odpovědi byly poté vyhodnoceny.

Poslední kapitola popsala návrh ke zlepšení systému pomoci obětem trestného činu. Tento návrh vycházel z předchozích dotazníkových odpovědí a informací, jež byly v průběhu psaní bakalářské práce zjištěny.

Na závěr lze tedy říct, že i když je systém pomoci obětem trestného činu v České republice poměrně rozsáhlý, vždy je možné něco zlepšit. V tomto případě by bylo dobré, aby se rozšířila informovanost veřejnosti o této problematice, s čímž by vzrostlo povědomí lidí a v případě nějaké trestné činnosti by lidé věděli lépe, jak se zachovat.

Všechny cíle, které byly v úvodu práce stanoveny se povedlo splnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- Bílý kruh bezpečí* [online], 2009. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/>
- Centrum Slniečko* [online], 2020. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://centrumslniecko.sk/>
- ČESKO, 1961. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>
- ČESKO, 2009. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>
- ČESKO, 2013. Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-45>
- Das Hilfetelefon – Beratung und Hilfe für Frauen, 2019. *BAFzA* [online]. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.hilfetelefon.de/>
- HASSAN, Shereen a Dan LETT, 2023. *Introduction to Criminology* [online]. Kwantlen Polytechnic University [cit. 2023-11-13]. ISBN 978-1-989864-64-7. Dostupné z: <https://kpu.pressbooks.pub/introcrim/>
- JELÍNEK, Jiří, 2022. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 8. aktualizované vydání*. Praha: Leges. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-576-0.
- Kinder Vertretung* [online], 2022. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.kindervertretung.de/>
- Liga za ľudské práva* [online], 2020. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.hrl.sk/sk>
- Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky* [online], 2020. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: <https://www.justice.gov.sk/>
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky* [online], 2023. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/>
- Modrá linka* [online], 2023. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.modralinka.cz/>
- Peněžitá pomoc obětem trestných činů, 2021. In: *Justice.cz* [online]. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rozvoj-sluzeb-pro-obeti-trestne-cinnosti/-/clanek/penezita-pomoc-obetem-trestnych-ci-1>
- Pomáháme obětem trestných činů!, 2021. In: *Probační a mediační služba* [online]. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-obeti/>

Pomoc obětem trestných činů, 2021. *Policie České republiky* [online]. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pomoc-obetem-tc-pomoc-obetem-trestnych-cinu.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

POMOC OBETIAM NÁSILIA – VICTIM SUPPORT SLOVAKIA [online], 2014. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <http://pomocobetiam.sk/>

Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2021. *European E-justice* [online]. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/171/CS/victims_rights_by_country?GERMANY&member=1

Práva obětí trestných činů – podle zemí, 2023. *European E-justice* [online]. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: https://e-justice.europa.eu/171/CS/victims_rights_by_country?SLOVAKIA&action=maximizeMS&clang=cs&idSubpage=1&member=1

Proces viktimizace u dětí a mládeže [online], 2022. Praha [cit. 2024-02-26]. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/bynlg/Zikova_bakalarska_prace.pdf. Bakalářská práce. Ambis vysoká škola, a.s.

Psychologické dopady trestného činu, 2021. In: *Policie České republiky* [online]. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/psychologicke-dopady-trestneho-cinu.aspx>

ROSA centrum pro ženy [online], 2016. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.rosacentrum.cz/>

SOCHŮREK, Jan a Květuše SLUKOVÁ, 2013. *Úvod do viktimologie pro pomáhající profese*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-951-6.

THEiA krizové centrum o.p.s. [online], 2017. [cit. 2024-04-06]. Dostupné z: <https://www.theia.cz/>

Úplné Znění: Trestní předpisy, 2019. Ostrava: Sagit. ÚZ. ISBN 978-80-7488-322-4.

VÁLKOVÁ, Helena, Josef KUČHTA a Jana HULMÁKOVÁ, 2019. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-80-7400-732-3.

VELIKOVSKÁ, Martina, 2016. *Psychologie obětí trestných činů: proces viktimizace, status oběti a jeho význam, prevence a vyrovnávání se s viktimizací, reálné případy z policejní praxe*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4849-8.

Verband, 2023. Der Paritätische [online]. [cit. 2023-12-16]. Dostupné z: <https://www.der-paritaetische.de/verband/>

Weisser Ring [online], 2022. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://weisser-ring.de/>

Wildwasser.de [online], 2020. [cit. 2024-04-13]. Dostupné z: <https://www.wildwasser.de/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR České republiky

Sb. Sbírký

TČ Trestný čin

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Věk respondentů (vlastní obrázek, 2024).....	38
Obrázek 2 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů (vlastní obrázek, 2024)	38
Obrázek 3 Odpovědi respondentů na otázku, co je to viktimologie (vlastní obrázek, 2024)	39
Obrázek 4 Neznalost respondentů na otázku, co je to viktimologie (vlastní obrázek, 2024)	39
Obrázek 5 Odpovědi respondentů na otázku, co je trestný čin (vlastní obrázek, 2024).....	40
Obrázek 6 Znalost respondentů na otázku, co je trestný čin (vlastní obrázek, 2024).....	40
Obrázek 7 Počet respondentů na otázku, zda se stali obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	41
Obrázek 8 Odpovědi respondentů na otázku, kam by se obrátili, pokud by se stali obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	41
Obrázek 9 Odpovědi respondentů na otázku, co by udělali, kdyby jim někdo oznámil, že se stal obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	42
Obrázek 10 Odpovědi respondentů na otázku, jak by podpořili někoho, kdo se stal obětí trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	42
Obrázek 11 Odpovědi respondentů na otázku, zda ví, jaká práva mají oběti trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	43
Obrázek 12 Odpovědi respondentů na otázku, zda znají nějaké možnosti, jak oběti poskytnout právní či jinou pomoc (vlastní obrázek, 2024)	43
Obrázek 13 Odpovědi respondentů na otázku, zda znají nějaké organizace či instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů (vlastní obrázek, 2024)	44
Obrázek 14 Znalost respondentů na otázku, zda znají nějaké organizace či instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů (vlastní obrázek, 2024)	44
Obrázek 15 Odpovědi respondentů na otázku, zda si myslí, že je povědomí lidí o pomoci obětem trestného činu dostačující (vlastní obrázek, 2024).....	45
Obrázek 16 Odpovědi respondentů na otázku, jak by se podle nich mohla zlepšit pomoc obětem trestného činu (vlastní obrázek, 2024)	46

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Rozdíly v systému pomoci obětem trestných činů na Slovensku a v Německu (vlastní zpracování, 2024).....	35
---	----

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK**Viktimologie a pomoc obětem trestného činu - bakalářská práce**

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Jsem studentkou 3. ročníku Fakulty logistiky a krizového řízení na UTB. Tento dotazník slouží k vypracování mé bakalářské práce na téma „Viktimologie a pomoc obětem trestného činu“.

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto dotazníku, který je zaměřen hlavně na povědomí lidí v rámci pomoci při trestném činu. Všechny odpovědi jsou zcela anonymní a nikdy velmi pomohou.

Děkuji za Váš čas a pomoc.

Kateřina Satoriova.

1. Jakého jste pohlaví?

Nápověda k otázce: *Některé odpovědi*

Žena Muž

2. Jaký je Váš věk?

Nápověda k otázce: *Některé odpovědi*

Menší než 18 18-26 27-35 36-44 45-50 50+

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Výběr ze seznamu odpovědí*

Bez vzdělání Základní vzdělání Střední odborné vzdělání Vysší odborné vzdělání Vysokoškolské vzdělání

4. Znáte pojem viktimologie? Uveďte, co znamená.

Viktimologie a pomoc obětem trestného činu - bakalářská práce

5 Umíte vysvětlit, co je trestný čin?

Nápověda k otázce: *Pokud ano, tak ano!*

6 Stal/a jste se někdy obětí trestného činu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

Ano Ne Nevím

7 Víte, kam se obrátit, pokud byste se stal/a obětí trestného činu?

Nápověda k otázce: *Pokud víte, tak kam?*

8 Co byste udělal/a, kdyby Vám někdo oznámil, že se stal obětí trestného činu?

9 Jak byste podpořil/a někoho, kdo se stal obětí trestného činu?

Viktimologie a pomoc obětem trestného činu - bakalářská práce

10 Víte, jaká práva mají oběti trestného činu?

Nápověda k otázce: Pokud ano, čím jako?

11 Znáte nějaké možnosti, jak oběti poskytnout právní či jinou pomoc?

Nápověda k otázce: Pokud ano, jaké jako?

12 Znáte nějaké organizace nebo instituce, které poskytují pomoc obětem trestných činů?

Nápověda k otázce: Pokud ano, jaké jako?

13 Myslíte si, že je povědomí lidí o pomoci obětem trestného činu dostačující?

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď

Ano Ne Nevím

14 Jak by se podle Vás mohla zlepšit pomoc obětem trestného činu?